

Tarz an Noz

Skinadeg ruz an heol a wad war bronn ar roz...
Gwagennou skeud ar reter, boull ha skanv, a c'houez
Ar c'hoarz a drid dirak reverzi glas an noz.

Da rei gliz d'ar geot a wenvas ar wrez,
E widil lano gwenn latar ar pradou
A-hed ar stradou hir a dorr ar menez.

Dasson lent kloc'h an noz a luskell deil ar c'hoadou,
Hag a dreuz, krenv ha drant, kerc'hen skuizet an dud,
Tra ma vann, e glezeier-meur, ged taer an touriou.

An evn a c'heiz war lez e glud,,
Dindan ar peoc'h a sil en nenvou
Abrantou aour ar stered mud.

Ha setu flistrad gredus bleuniou koanta'r bodou,
O tarza leun a frond, a-frond gant gwechall-goz,
Kunv evel kan ar bater war diweuz hon Aotrou.

Kan gwent an noz,
El lugern sez,
Stank a strink bennoz

D'an den a dorras striv an deiz ;
'Vit neb a stenn e gorf d'an dont,
Oc'h arma feiz an trec'h 'n e greiz,

Gant c'hoarz ha luc'h eman o vont
An Nerz e kalon taer an dir,
Dre'r gliz a demz ar spi a spont.

An noz 'zo hir
D'ar sellou tenval,
Klemmus o bir

Gant glac'har du ha dall.
D'an tal a wask rec'h foll
An hiraez lemm ha fall,

An eur a stroll
Bleun ruz e zaerou,
En noz a roll.

Rə sailho ennomp, du e vannou,
Tarz hon Noz,
Tarz tenval, duoc'h-dua gand an deiziou,

Ha trist ha c'houero e wentpoz...
Hep son, hep gliz, hep frond, hep sked,
Hep goanag splann war froud hor malloz,

Gant trid hor c'halon douget,
Ra lammo balc'h hor brec'h,
Dre lug an aerva kalet.

Ma varv hor c'horf er bec'h,
N'eus forz; eur c'houlz, re all
A verzo luc'h an trec'h,

War dal hor Feiz hep brall,
Ha tarz an noz hep nec'h,
O kana 'vel gwechall.

YAN-EOZEN JARL.

Kanennou-Kanv

d'eur mignon lazet er brezel, douaret e Breiz

Mignon, perak e lenvez en noz yen ?
Te 'oar, da glask 'zo aner. Bro ebet
Ne ro d'it herberc'h, Breizad. Ni 'zo bet
Barnet da veza sklav, er Marv zoken !

Neuze, bez fur, o mignon ! Chom er bez,
Da c'chedal sioul, dinec'h. Dihunet 'vi,
Beteg e dounder gleb da c'heler pri :
Gant Kan hor Frankiz 'trido 'n Douar a-bez !

Ha goude luc'h ha safar skiltr an deiz,
Gant stered mud en oabl ha deliou skanv,
Huna didrouz, d'an noz, en nevez-hanv,
E korn hor bered koz, e Nevez-Vreiz !

Hep kanv, hep gir,
Hep klemm, hep daelou,
Hep kanenn hir,
Lezit-i da venel kousket en o beziou.

Eur bedenn wan,
Petra 'ray d'ezo ?
Ha doun ? Ha glan ?
O ene 'vo glanoc'h hag e peoc'h e vez.

N'eo mat da zen
Na trouz na sarac'h,
Ha c'houek hepken,
Goude mez ha trubuilh sioulded an ankounac'h.

ROPARZ HEMON.

Ar skarbouklen Vras

(KENDALC'H HA DIWEZ)

— Peseurd levezon? eme ar c'hlasker koz, c'houero. Levezon ebet ne c'chedan. Setu pell a zo m'eo aet an diskianterez-se diouzin. Kenderc'hel a ran da glask ar maen milliget-se. Perak ? dre m'oun sachet, en desped d'in, breman em c'hozni, gant c'hoantegez goullo va yaouankiz. Da glask ar maen-ze em eus dastumet holl nerz va ene, holl wrez va gwad, holl vel va eskern. Ma trofen kein d'ar pal, e kouezfen maro, en tu-man d'ar Skoulm, a zo dor ar vro veneziek aze. Evit kaout en-dro va buhez, am eus kollet en amzer-dremenet, e rofen kement spi am eus steuet diwarbenn ar Skarbouklen Vras. Mar kavan anezi, he dougen a rin e-barz eur vougeo anavezet ganin. Eno, ar maen dibriz dalc'het start etre va divrec'h, ec'h en em astennin, hag e varvin evit beza sebeliet gantan da viken.

— Den divalo a zo ac'hanout ! Ha ne rez forz ebet eus gounidou ar ouziegez? a youc'has an Doktor Cacaphodel, aet eun droug « filozofiel » ennan. N'out ket dellezek da arvesti, a-bell zoken, ouz sked ar prizusa eus ar vein bet biskoaz aozet e stal-labour ar Grouadelez. Me, me hepken a intent perak e c'hell hag e tle eun den gouiziek perc'henna ar Skarbouklen Vras. Adal ma vezem c'herz, — rak anat eo d'in, tudou, ez eo bet miret ar priz evidoun, da rei d'in brud e-touez ar ouzieien — e tiströin d'an Europ. Eno e lakain ar peur-rest eus va buhez d'he dispenn, da gavout an danvezennou a ya d'he ober. Eul lodenn a bulluc'hin, hag e rin ganti eun uloc'h tano-dreist. Tammou a lakain da goaza e dourennou-trenk, hag ar peb all da deuzi en eun teuzlestr; pe e tevin anezo gand eur gorzenn-souta. En doare-ze ez anavezin piz penaos ez eo aozet ar Skarbouklen Vras; hag e-giz testament, en diwez, e tisplegin frouez va labour en eul levr bras, evit tud an amzer-dazont.

— Dispar ! eme paotr e lunedou. Arabat d'eoc'h termi, mignon gouiziek. Kasit da get ar maen : a-walc'h e vo da ne vern pe vulg trei enebennou ho levr evit gouzout ober e-unan eur Skarbouklen Vras.

— Evidoun-me, eme an aotrou Ichabod, e savan a-eneb an henveladuriou-ze, mat nemet da lakaat distaol war dalvoudegez marc'hadourel ar maen gwirion. Anzav a rin ouzoc'h didroell, aotrounez, em eus-me kalz da c'hounit mar chom ar maen en e uhela priz. Dilezet em eus va

marc'hadoù pemdeziek. Fiziet em eus va zi-kenwerz em mevelien, ha dindan riskl gwelout va brud-vat skubet gand ar c'henta darvoud, em eus en em lakaet war var beza prizoniet gant paganed viliget ar vro-man, pe beza lazet ganto, ha kement-se hep kredi goulenn pedennou ar gristenien; rak enklask ar Skarbouklen Vras a vez lakaet d'ezan eun ano gwasoc'h eged an hini a vez lakaet d'an darempredi an diaoul. Ne garfec'h ket em bije sanket seurd taol em ene, em c'horf, em brud-vat, em madou, hep spi dereat ebet a c'hounid.

— Anat eo, aotrou Ichabod, n'em bije ket ho tamallet da veza ken diskiant.

— Me gred, eme ar marc'hadour. Breman, evit pez a sell ouz ar Skarbouklen Vras, ez oun prest da anzav n'am eus he gwelet morse; hogen, ha pa n'he dije nemed ar gantvedenn eus ar sked a lavarer he deus, ez afe, hep mar ebet, he zalvoudegez dreist hini diamant ar Mogol Meur, a zo bet priziet dreist kred. Emaoun e sonj sevel en eul lestr gand ar Skarbouklen Vras, hag ober ganti tro Bro-Zaoz, Bro-C'hall, ar Spagn, an Itali, pe Douar ar re zivadez, mar doun kaset di gant Doue. En eur ger berr, e fell d'in gwerza ar maen d'an hini a ginnigo ar muia arc'hant d'in e-touez pennou bras ar bed, d'e lakaat e-mesk mein lufr e gurunenn. M'en deus unan bennak ac'hanoc'h eur mennad gwelloc'h, d'ezan d'e ziskleria.

— Ar mennad gwelloc'h-se, ganin eman, den fallakr, eme ar barz. Penaos ! mar c'hoantaez an tenzor-ze, lugernusoc'h eged an aour, ne deo nemet da drei e sked nenvet en eur voulhenn henvet ouz an hini m'emaout o torc'houenia enni. Evidoun-me, e kuzin ar braoig dibriz dindan va mantell. Neuze ez in d'en em gloza em solier e goueled unan eus banellou tenvala Londrez. Eno, noz-deiz ez arvestin ouz ar burzud skinus; va ene a evo e sklerijenn, en em silo e kement skiant am eus, hag a lugerno e kement gwerzenn a embannin. Setu penaos, meur a vloavez goude ma vin tremenet, e flammo en-dro d'am ano lufr ar Skarbouklen Vras.

— Distaget mat, mestr barz ! eme paotr e lunedou. E guza a ri dindan da vantell, a lavarez ? Skedi a ray a-dreuz an toullou, ha da lakaat a ray henvet ouz eul luc'hedenn.

— Ha lavarout, eme Lord de Vere a vouez uhel, o komz

outan e-unan muioch eged ouz e geneiled (rak kavout a rae d'ezan na dalvez ket ar gwella anezo an amzer kollet o kaozeal gantan), ha lavarout e c'hell eur paotr e truilhou kemer aotre da ziskleria e vennad kas ar Skarboukenn Vras en eur sanailh, en eur vanell flaerius! Daoust ha n'em eus ket barnet, em c'halon, ne deus war an douar eun neved dereat da zegemer ar burzud-ze, nemet sal vras va zadou em maner! Eno eo e flammo a-hed an oadveziou, o rei d'an noz sked trellus an deiz, o lintra er renkennadou harneziou-brezel, bannielou ha skoedou a-istribilh ouz ar mogeriou, o virout en e lufr divent envor ar gadourien veur. Perak, en diwez, o deus kemend-all a foeterien-vro klasket ar gopr en aner? Dre ma oa ouz va gortoz, evit ma c'hellen ober anezan an arouez eus klor hol lignez. Biskoaz war lein ar Meneziou Gwenn; n'he devo ar Skarboukenn Vras dalc'het eul lec'h ken lor'hus hag an hini a zalc'ho e sal hendadou an de Veres !

— Eur mennad uhel eo, eme ar Goapaer gand eur mousc'hoarz melus. Hogen, m'em bije aotre da ziskleria va meno, e lavarfent e rafe ar maen kalz gwelloc'h eur c'houlaouenn-vez, hag e tiskouezfe kalz splannoc'h klor hennadou hoc'h Aotrouniez, dindan bolz-veziou ho maner, eged er sal vras.

— Feiz! a drouc'has Matthew, ar c'houeriad yaouank, azezet e-kichen e wreg ha krog en he dourn, hoc'h Aotrouniez a fell d'ezi tenna eun implij a-zoare eus ar maen prizius. Hannah ha me a zo ouz e glask gand an hevelep dezo.

— Te! eme al Lord gant fae, souezet. Ha beza 'c'h eus eur maner evid e istribilha ennan ?

— Maner ebet n'em eus, eme Matthew. Eun tiig-soul, ne lavarant ket, ker kempennik ha kement hini a heller gwelout war an Torgennou Strink. Klevit, mignonned. Dimezet omp bet, Hannah ha me, ar sizun dremenet. En em lakaet hon eus da glask ar Skarboukenn Vras, p'eogwir e karfemp he c'haout d'hor sklerijenna e-pad abardaeziou hir ar goanv. A-hend-all, eun dra gaer a vefe iveau da ziskouez d'hor amezeien, pa zeuint d'hor gwelout. Goulaoui a ray hon ti penn-da-benn. Gallout a hellimp dastum eur spilhenn en eur c'hogn. Ha va frenestrou a flammo evel eun tantad ramzel a gesiou gwez-pin. Ha plijadurus-kenan e vo, pa zihunimp en noz, gallout gwelout, ha sellout, an eil e daoulagad egile.

Gant mousc'hoarz an holl e voe degemeret anzav diwidre menoz ar priedou yaouank diwar-benn ar maen burzudus dibriz, hag a vije bet lor'hi er brasa roue eus ar bed ouz e lakaat da gaeraat e balez. Paotr e lunedou, dreist-holl, hag en doa beb eil tro graet fent ouz ar gomzerien, a lufre war e zremm arouez ken anat eul levezenez goapaer, ma c'houlennas Matthew, imoret, petra a sonjehen ober gand ar Skarboukenn Vras.

— Ar Skarboukenn Vras! a eilgerias ar Goapaer diwar fae. E! penn koad, n'eus netra henvet *in natura rerum*. Tri mil leo hent am eus graet da zont aman, evit krapa war kement kern a zo er menez-man, hag evit sanka va fenn e kement keo a zo, ha kement-se, gand ar mennad nemetken da ziskouez fraez, evit dudi an holl re n'o deus ket eur penn diod eveldout-te, n'ez eo ar Skarboukenn Vras nemed eur gaou da ober goap ouz an dud.

Bez' e oa, a dra sur, fouge ha diskianterez en abegou o doa douget el lec'h-se an darn-vuia eus ar foeterien-vro. Ne oa hini ebet, avat, ken goullo, ken diskiant, ken dizakr hag ar re a voe anzavet gand ar goapaer-ze e bikoliou lunedou. Hennez a oa eus ar ouenn dud-ze, a zo o menoziou sachet war-du an amc'houlou, e-lec'h sevel etrezeg an nenv. Ma c'hellent laza ar gouleier enaouet gant Doue evidomp, e sellfent ouz an dalla tenvalijenn evel ouz o c'haera gounid.. E-doug m'edo ar Goapaer o komz, darn eus ar selaouerien a skrijas o welout eun tan-gwall damruz o sklerijenna tolzenn ramzel ar meneziou ha naoz veinek ar stêr drouzus. Teurel a rae eur skleur dishenvel-rik diouz sked o zantad war c'harenou ha skourrou du gwez

ar c'hood. Astenn a raent o skouarn da selaou kroz ar gurun. Ne glevent, avat, nemed eun trouz diheverz, ha laouen e oant, o veza ma oa an arne pell diout. Ar stered, an euriou-ze skrivet war horolach an oabl, a gemennas erfin d'ar forbaned ez oa mall serri o daoulagad ouz skleur ar skodou entanet, evid o digeri, dre o hunvre, war lufr ar Skarboukenn Vras.

An daou bried yaouank a oa aet da repui er c'hogn douna eus al lochenn. Dispartiet ez oant diouz ar redieren all gand eur stign skourrou gwiet en eun doare iskis, hag en dije gallet istrabilha, e garanteziou stank, dirak pratelle-eured Eva. Ar wregig vezek he doa steuet ar ballenn-ze tra m'edo ar re all o tiviza. Kousket a rae an daou bried, an eil o starda tener daouarn egile, ha pa zihunjont, goude gweledigeziou skedus, dreist-douarel, e voe da gavout eur sked, bamusoc'h c'hoaz, an eil e daoulagad egile. Dihuni a rajont o-daou d'an hevelep poent, eur mousec'hoarz kunv o c'hournijal war o dremmou, laouenoc'h-laouen dre ma veient gwirionded o buhez hag o c'harantez. Hogen ne voe ket deut mat hec'h anaoudegez d'ezi, ma verzas ar wreg yaouank, o sellout a-dreuz pallenn an deliou, ez oa didud ar rann all eus al lochenn.

— Sav, Matthew ker, emezi prim. Aet eo kuit hor c'he-neiled iskis! Sav timat, pe e kollimp ar Skarboukenn Vras.

E gwirionez, an daou zen yaouank paour-ze o doa gounezet ar gopr meur en doa o sachet el lec'h-ze ken nebeut, m'o doa kousket dinoc'h ha sioul a-hed an noz, ken na voe kribennou an torgennou o lugerni gand an heol. Ar forbaned all o doa skuizet o izili, digousk, terzienn warno, pe o doa hunvreet edont o krapa pantennou serz, hag aet oant en hentou gand ar spi e teuje o hunvreou da wir kerkent ha goulou-deiz.

Matthew ha Hannah, war-lec'h o fennad diskuid ken peoc'hus, a oa deut ken dillo ha daou zemm yaouank. Amzer dibuna o fedenn, en em walch'i e dour fresh an Amonoosuck, debri eun tamm bara, setu i mall warno o trei o dremmi war-du ar menez. Eun arrest dudius a gengarantez oa o gwelout o pignat gand ar grec'hienn sounn, harpet an eil war egile, o rei skoazell an eil d'egile. Goude eun darvoudig bennak, — eur sae roget, eur votez kollet, bleo Hannah dalc'het gand eur skourr — e tiraezjont penn uhela ar c'hood. Neuze, e voe risklusoc'h c'hoaz mont warraok. Garenou ar gwez diniver hag an deliou stank o doa betek neuze bevennet o menoziou, ha setu ma kilent breman, spontet dirak tachenn an aveliou, ar c'houmoul, ar c'herreg noaz, an ec'honderiou heoliet, en em astenne pell-divent a-zioc'h o fennou. Arresti a rajont ouz ar vro denval ha gouez edont o paouez treuzi, ha karet o dije beza bet sebeliet en dounderiou anez, kentoc'h eget lakaat o zreid er gouelec'h-ze.

— Ha mont a raimp larkoc'h? eme Matthew, en eur starda gand e vrec'h dargreiz Hannah evit he gwarezi, ha war eun dro, evit kalonekaat o tostaat e galon ouz he hini.

Ar vaouez vihan, avat, ha hi fur, a vase evel kement maouez c'hoant ar braoigou, ha ne oa ket evit koll pep spi da berc'henna al lintrusa anezo holl, daoust pegen risklus ez oa klask e gaout.

— Pignomp c'hoaz eun tammig uheloc'h, a huanadas, gand eur grenadenn c'hoaz en he mouez, en eur sevel he daoulagad war-du an oabl.

— Deus neuze, eme Matthew, en eur zastum e galondergwaz. Ha sacha a reas anez war e lerc'h, rak seul daeroc'h en em ziskouez he fried, seul aonikoc'h e teue-hi da veza.

Pire'hirined ar Skarboukenn Vras a gendalc'has eta da grapa ar menez. A-wechou e flastrent dindan o zreid begou ha skourrou gwall-gemmesket gwezigou-pin, n'o doa ket, evit d'ezo beza koz ha debret gant kinvi meur a gantved, muioc'h eget tri zroatad sav. A-wechou e kavent dirazo tammou kerreg noaz, bern-war-ver, evel krugellou savet gant ramzed e koun eus eur pengadour ramzel. En tachenou dic'houdor-ze, uhel en oabl, ne greske netra; buhez

ebet eno nemed ar vuhez dastumet e diou galon. Ken uhel ez oant pignet m'he doa ar grouadelez hec'h-unan evel ehanet d'o ambroug. Chomet ez oa a-zav, dindano, war bevenn ar c'hood, ha teurel a rae eur sell kimiad ouz he bugale, aet da gantren en eul lec'h n'en doa diskaoaz douget tres he c'hammedou glas. Kuzet e voent hep dale ouz he lagad. Stank ha du, ar morennou en em vernie dindan o zreid, o teurel tachennou skeud war an douar, hag oc'h ober hent war-du an hevelep kreizenn, evel m'he dije kribenn uhela ar meneziou pedet ar c'houmoul, he c'herent, da zont da zerc'hel kuzul en-dro d'ezi. Abarz nemeur, e voe ar c'hoabrennou stag-ouz-stag, en eun dolzenn, koulz lavaret, evel eul leurenn bavezet m'o dije gallet ar valeerien-vro kerzout warni, hep dont a-benn, avat, da gavout eun hent da zistrei d'an douar binniget o doa kollet. Hag an daou bried yaouank a oa gwasket gand ar c'hoant gwelout an douar-glas-se, muioc'h, siouaz, eget n'oant bet biskoaz, dindan eun oabl koumoulek, gand ar c'hoant gwelout eur c'hornig eus an nenv. Divec'hiet e voent zoken, en o estrenvan, pa savas ar c'hoabrennou betek lein ar menez tamm-ha-tamm, o kuzat e gribenn digenvez hag o kas da get, evito da vihana, an ec'honderiou a-us. En em starda a rajont, tostoc'h c'hoaz an eil ouz egile, eur garantez velkoniis en o sellou, gand aon beza dispartiet gand ar goumoullenn.

Aet e vijent war-raok, koulskoude, pignet o dije etre an nenv hag an douar, ker pell ha ken uhel ha m'o dije gallet lakaat o zreid, ma ne vije ket aet war semplaat nerz ha kalon Hannah. Tennoc'h-tenna ez oa d'ezi alanat. Ne felle ket d'ezi en em harpa war vrec'h he gwaz, ha kerzout a rae en e gichen, o streboti alies, hag o sevel bep gwech gant brasoc'h poan. En diwez e kouezas war unan eus dereziou maen an diribin.

— Kollet omp, Matthew, emezi gant doan. Ne gavimp biken hent an douar. O! nag eurus hor bije gallet beza en hon tiig-plouz !

— Mignonez karet! eurus e vimp eno c'hoaz, a eilgerias Matthew. Sell! A-hont, eman bannou an heol o treuzi ar vogedenn denval. Breman e c'hellan kavout an hent war-du ode ar Skoulm. Deomp war hor c'hiz, va muia-karet, ha na sonjomp mui er Skarbouklenn Vras !

— N'eo ket 'an heol a zo a-hont, eme Hannah, digalonet. D'an ampoent e tle beza kreisteiz. Ma lugernfe an heol, e vefe a-blomm a-zioc'h hor penn.

— Hogen sell 'ta, eme Matthew, eun tammig krenus e vouez. Al luc'h a ya war gresk. Mar n'eo ket an heol, petra eo 'ta ?

N'oa ket ar wreg yaouank evit nac'h ez oa eur sklerijenn o tigeri eun hent a-dreuz ar vogidell. He liou disked a oa deut da veza ruz-moug, hag a yae bepred war splannaat, evel ma vije bet mesket sterennou gand an denvalijenn. War eun dro e tec'he ar goumoullenn en eur rolla, ha dre ma pellae goustad ha pounner, e teue meur a dra a-wel; lavaret e vije bet eur grouadelez nevez, na vije ket bet c'hoaz peurzieubet diouz ar Reustl-Meur. A-benn eur pennad, e weljont dour o lufra, tost ouz o zreid. Ha setu m'en em gavjont war glann eul lenn doun, boull, lintrus, sioul ha kaer, a oa bet toulet an naoz anezi er roc'h. War he gorre e flamme eur bann sklerijenn. Sellout a reas ar birc'hirined etrezek mammenn ar sklerijenn. Hogen serri a rajont o daoulagad raktal gand eur skrijadenn a spont hag a estlamm, da zizarbenn ar goulou mezevennus a darze eus lein eun tornaod a save sounn a-us d'al lenn varzus. Tizet o doa an daou zen didroell-ze al lenn gevrinek; kavet o doa en diwez neved ar Skarbouklenn Vras !

En em vriata a rajont, spontet gand o c'havadenn : kement marvailh a oa bet dibunet diwar-benn ar maen burzodus a zirede breman, bern-war-ver, en o envor; int a oa bet tonket d'ezo kavout ar maen — ha krena a raent gand an aon. Alies, ez vihanik, o doa gwelet ar Skarbouklenn o lugerni evel eur steredenn er pellder. Ha breman, edo ar steredenn-ze o skuilha war o c'halon he bannou

skedusa. Kemmet e tiskoueze beza an eil d'egile, e skierder ruz ar flamm a luc'he war o dioujod, hag a daole an hevelep sked war al lenn, ar reier, an oabl, hag ar goumoullenn a dec'he razan. Hogen, tennet e voe o sell diwar ar Maen Bras gand eun dra bennak all. Ouz troad an tornaod, dindan ar Skarbouklenn, edo eun den, astennet e zivrec'h evit pignat, ha savet e benn, evel evid eva ar goulou en eul lonkadenn. Disinv ez oa, evel trôet d'eun delwenn maen-marbr.

— Ar C'hlaske eo! eme Hannah, a vouez izel, en em starda brec'h he gwaz gand eur grenadenn. Matthew, maro eo !

— Maro eo gand al levez, a eilgerias Matthew, ha hen a grene iveau. Pe marteze, maro eo, netra nemed o welout sked ar Skarbouklenn Vras !

— Ar Skarbouklenn Vras, a c'harmas eur vouez araoüs a-drevy o c'hein. Ar Gaou Bras! M'hoc'h eus he c'havet, ho pet ar vadelez d'he diskouez d'in.

Trei a rajont o fenn : edo ar Goapaer eno, e lunedou bras war e fri, o sellout gwech ouz al lenn, gwech ouz ar goumoullenn en diabell, gwech ouz ar skarbouklenn Vras hec'h-unan, hep merzout muioc'h he sked, avat, hervez doare, eget ma vije bet ar goumoullenn dastumet en-dro d'ezan. Ha daoust ma taole sklerijenn ar Maen e skeud e-unan war an douar ouz e dreid, ne oa ket evit kredi ez oa eno an distera sked.

— Pelec'h eman ar Gaou Bras? emezan. Klaoustre n'oc'h ket evid e ziskouez d'in !

— Ma! eme Matthew, aet droug ennan diwar ken pennek dallentez. Tennit al lunedou milliget-se, ha netra ne viro ouzoc'h d'e welout !

Ar Goapaer, hep mar, a oa tenvalaet e weled gand al lunedou livet-se, evel ma vez tenvalaet ar gweled gand ar werenn vogedet a gemerer da sellout ouz al loar dirag an heol. En eun taol krenn, avat, ha gant fouge, e tennas e lunedou diwar e fri, hag e tigoras hardiz e zaoulagad war-du ar Skarbouklenn ruz-tan. Hogen n'en doa ket e sell paret mat warni ma stouas e benn, gand eur youc'hadenn doun, spontet, ha ma waskas e zaoulagad gand e zaouarn. E gwirionez, ne oa ken evid ar Goapaer paour, na Skarbouklenn Vras, na tra da welout war an douar, nag en eab kennebeut. Boazet oa bet keit all da sellout nemed a-dreuz gwerennou, a vouge kement sklerijenn, ma oa bet eur bann goulou eus ar Maen lugernus, o kouez a eun war e zaoulagad, a-walc'h d'o dalla da viken.

— Matthew, eme Hannah, oc'h en em starda outan, eomp kuit !

Matthew a welas edo o vont da sempli. Daouline a reas, hag ouz he harpa war e zivrec'h, e c'hebiais d'ezi he zal ha he bruched gant dour yen-skourn al lenn varzus. An dour a zegasas hec'h anaoudegez d'ezi, hogen ne zaskoras ket d'ezi he nerz-kalon.

— Ya, emezan, en eur vriata anezi, eomp kuit, distrôomp d'hon ti. An heol benniget hag al loar sioul a gaso o bannou dre hor prenest. Maga a raimp tan-flamm hon oaled, ha, d'an noz e vimp laouenaet gand e sked. Ne c'hoantaimp biken, avat, sklerijenn all ebet, nemed an hini a hellomp ranna gand an holl.

— Gwir eo, emezi. Penaos e vevfemp en deiz, ha penaos e kousfemp en noz, ouz sked euzus ar Skarbouklenn Vras?

Kemer a rajont dour eus al lenn e palv o dourn, hag eva a rajont peb a lonkadenn eus an dour-ze, n'oa bet biskoaz saotret gant muzell ebet. Neuze, o tiskouez an hent d'ar Goapaer dall, na lavare grons, hag a vouge zoken kunc'hennou e galon fallakr, e tiskennjont. En eur vont diouz glann al lenn vurzodus, avat, n'he doa douget betek neuze tres ebet eus troad mab den, e taoljont eur sell diweza etrezeg an tornaod : koumoul en em vernie stankoc'h-stanka en-dro d'ezan, ha displann e lufre ar maen a-dreuz.

Evit pirc'hirined all ar Skarbouklenn Vras, setu a gonter diwar o fenn : ne gendalc'has ket pell an aotrou Ichabod Pigsnot da redek war-lerc'h an tenzor, dre ma kave e vije aner gortoz dioutan an distera gounid. Ober a reas e venoz,

gant furnez, da zistrei d'e di-kenwerz war ar porz, e Boston. Hogen, p'edo o tremen dre ode ar Skoulm, e voe prizoniet ar paour kaez marc'hadour gand eur bagad Indianed, ha kaset da Vontreal, e-lec'h ma voe dalc'het ken n'en dije paeet e zaspren, eur mell yalc'had a rankas tenna diouz e verniou peziou-shilling, warno skeudenn eur wezenn-bin. Ouspenn-ze, keit all oa bet er-maez, ken strafuilhet oa bet e genwerz, ma voe ret d'ezan, e penn diweza e vuhez, e-lec'h neuial en arc'hant, tremen gant peziouigou kouevr.

An doktor Cacaphodel, a zistrôas d'e sal-studi gand eur pikol tamm maen-grouan. Ober a reas gantan eur boultern, a lakaas da goaza e dourennou-trenk, da deuzi en eun teuzlestr, da zevi ouz gwrez eur gorzenn-souta, evid embann goude-ze frouez e arnodennou en unan eus ar pouanner « in-folio » a voe gwelet bishoaz. Hag evit kement-se, n'en dije ket graet ar maen dibriz e-unan gwelloc'h implij egod an tamm karreg-ze.

Ar barz, dre eur fazi henvet a-walc'h, a drouc'has eun tamm skourn en doa kavet e doun eun islonk tenval er meneziou, ha toui a reas edo henvet-rik, e pep feur, ouz ar skeudenn en doa treset en e spered eus ar Skarbouklenn Vras. Ar vurutellerien a lavaras he doa e varzoniez, ma n'he doa tamm ebet eus sked ar maen, miret holl yenijenn ar skourn.

Lord de Vere a zistrôas da gastell e hendadou, ha ret e voe d'ezan eno tremen gand eur c'hantolor gant goulouennou-koar. Pa voe deut e eur ez eas da leunia, d'e dro, eun arched dindan bolz ar re-gent. Pa daolas ar goulouennou-kav o skleur eno, n'oa ezomm ebet eus ar Skarbouklenn Vras da ziskouez pegen goullo eo fouge an douar.

Ar Goapaer, en doa strinket e lunedou pell dioutan, a gantreas dre ar bed, mantrus da welout. Paea a reas e zallentez, degemeret a-ratoz gwechall, gand eur c'hoant direiz da arresti ouz ar sklerijenn. A-hed an noz, e save e zaoulagad dallet war-du al loar hag ar stered, hag e trôe

e zremm war-du ar reter, pa darze an deiz, evel eur Persiad keheler-idolou; eur birc'hirinadenn a reas beteg iliz Sant Per e Rom, da glask gwelout ar sklerijennadeg kaer eno. En diwez, e varvas e tan bras Londrez : en em deurel a reas e-kreiz ar flammou, gand ar spi da verzout eur bannig eus ar goulou a sklerae an oabl hag an douar.

Matthew hag e bried a vevas e peoc'h e-pad meur a vloavez, hag a gemere plijadur o tisplega danevell ar Skarbouklenn Vras. War benn diweza o buhez, avat, ne veze mui kredet ar marvailh ken start hag en amzer m'o doa c'hoaz kalz tud sonj eus sked ar maen. War a lavared, adal an deiz m'o bet daou zen fur a-walc'h da ober fae war eun tenzor en dije dilufret holl denzoriou ar bed, en doa kollet an tenzor-ze e splanner tamm-ha-tamm. Pirc'hirined all, a zegouezas diwezatoc'h beteg an tornaod, ne gavjont nemed eur maen diboull, gant tammouigou ar-c'hant-vaen o lugerni war e c'horre. Eun danevell all a lavar e kouezas ar maen prizius a-ziwar an tornaod, raktal goude disparti an daou bried, e-barz al lenn vurzudus, hag eno, da vare kreisteiz, e c'heller gwelout tasmant ar C'hlaske, stouet a-us d'an douriou mezevennus.

Re all — nebeut anezo — a gred e lufr atao ar maen; gwelet o deus, emezo, e sked, evel eun daredenn en hanv, pell-pell e traonienn ar Saco. Evidoun-me, anzav a rin em eus merzet, meur a leo diouz an Torgennou Strink, eur c'houlaouenn varzus en-dro d'al leinou anezo. Ha douget gant galloud ar varzoniez, kredet em eus ez oan-me pirc'hirin diweza ar Skarbouklenn Vras.

Trôet diwar saozneg Nathaniel HAWTHORNE,
gant Y. DREZEN.

NOTENN. — Unan eus brasa skrivagnerien amerikan ar c'hantved diweza eo Hawthorne, ganet e Salem, Massachusetts, e 1804, maro e 1864. Brudet eo dreist-holl evel oberour kontadennou berr, ha daou romant : *Al Lizer Ruz*, ha *Ti e Seiz Talbenn*.

PEVAR SKOURR AR MABINOGI

Pwyll Prins Dyvet

(KENDALC'H)

Eun dro edo en Arberth, e lez penna, ma 'z oa bet fardet enni eur banvez evitan, hag eun niver bras a wizien ouz e heul. Raktal goude pred, sevel e eure evit mont da vale; pignat a eure war lein eun dorgenn a oa a-zioc'h al lez ha ma raed anezo Gorsedd Arberth.

— Aotrou, eme unan bennak eus al lez, galloud an dorgenn eo pe uheliad bennak a azezfe warni ne dafe-hen ac'hant heb unan eus an daou dra-man : beza resevet taoliou pe c'houliou, pe beza gwelet eun dra souezus.

— N'em eus ket, e-kreiz eur seurd bagad, aon a resev taoliou pe c'houliou. An dra souezus, avat, laouen e vefen ouz e welout. Mont a ran, emezan, d'an dorgenn da azeza.

Azeza a eure war an dorgenn. Hag, evel m'edont azezet, e weljont eur wreg war eur marc'h damwenn, teo ha bras, eun dilhad seiz alaouret ha skedus en-dro d'ez, o tont gand an hent bras a dremene e-harz an dorgenn. Da neb e wéle e hanvale ar marc'h kerzout goustad ha gorrek; degouezout a reas e-tal an dorgenn.

— Gwazed, eme Bwyll, daoust hag unan bennak ez eus ac'hanc'h o anavezout ar varc'hegerez ?

— N'eus ket, Aotrou, emezo.

— Aet unan bennak, emezan, war he arbenn da c'houzout piou eo.

Unan a savas, ha pan en em gavas ganti war an hent, sede hi aet e-biou d'ezan. Heulia anezo a eure ar gwella ma c'helle mont war e droad, ha seul vui ma haste affo, seul vui e pellae dioutan. Pa welas na dalveze ket d'ezan mont d'he heul, e tistrôas davet Pwyll hag e lavaras d'ezan :

— N'eo den ebet war droad evit mont d'he heul.

— Mat! eme Bwyll, kae d'al lez; kemer ar gwella marc'h a gavo d'it, ha kae war he lerc'h.

Kemeroùt ar marc'h a reas ha mont war raok. Deut er gompezenn, ar c'hentrou a rôas d'e varc'h, hogen seul vui ma vroude al loen, seul vui e pellae-hi dioutan. Kouls-koude kenderc'hel a rae ar varc'hegerez gand an hevelep kerzed ha kentoc'h. E varc'h-hen a zigalonas, ha pa welas ez ae an tiz anezan war zigreski, e tistrôas e-lec'h m'o Pwyll.

— Aotrou, emezan, n'eo den evit heulia an itron-hont. N'ouien marc'h ebet er vro evit heman, ha n'en deus ket talvezet ar boan d'in mont d'he heul d'ez.

— Hep mar, eme Bwyll, bez' ez eus e kement-se eur breou bennak. Deomp d'al lez.

Di ez ajont hag e tremenjont an dervez.

Antronoz, sevel a rajont ha tremen an amzer el lez betek koulz ar pred. Raktal goude pred :

— Asa, eme Bwyll, deomp, an toullad ma 'z oamp dec'h, d'an dorgenn. Te, emezan, da unan eus e flec'h, degas ganit ar gwella marc'h a oufes war ar maeziou. Evel-se e reas ar floc'h, ha d'an dorgenn ez ajont, ar marc'h ganto.

Hag evel m'edont azezet, gwelout a rajont ar wreg war an hevelep marc'h, an hevelep dilhad en-dro d'ezi, o tont gand an hevelep hent.

— Sed aman, eme Bwyll, ar varc'hegerez dec'h. Bez e doare, gwaz, da vont da c'houzout piou eo.

— Aotrou, emezan, ez laouen e rin kement-se.

Degouezet oa neuze ar varc'hegerez e-tal d'ezo. Ar floc'h a bignas war varc'h; hogen, a-raok d'ezan beza en em lakaet erva war an dibr, ez oa hi act e-biou hag eur pennad dioutan. N'oa ket en he c'herzed muioc'h a vall eged en denc'hent. Mont d'ar pas-inkane a eure ar floc'h gand e varc'h, hag e sonje, daoust peger goustad ez afe e loen, e tizfe anez. Evel ma ne zeue ket a-benn d'hen ober, e rôas gwestenn d'e varc'h; ne dostae ket outi muioc'h eget kent pan ae a-zoug e gamm, ha seul vui ma haste e loen, seul vui e pellae-hi dioutan : he c'herzed koulskoude n'oa ket buanoc'h eged a-raok. Pa welas ar floc'h na zegase ket da vad e redadenn war he lerc'h, e teuas en-dro d'al lec'h m'edo Pwyll ennan.

— Aotrou, emezan, n'oa ket ar marc'h evid ober estreget ac'h eus gwelet.

— Gwelet em eus, eme Bwyll, na dalvez ar boan da zen redek war he lerc'h. Drezoun-me ha Doue! bez' he deus eur gefridi evid unan bennak eus ar blenenn-man, mar aotrefe d'ezi he hast an amzer d'hel lavarout; evidomp-ni, deomp d'al lez.

Hag i ha dont d'al lez ha tremen an noz o kana hag oc'h eva diouz c'hoant. Antronoz, diverra an amzer a rajont, betek ma voe ar mare da vont ouz taol. Eur wech predet ganto, e lavaras Pwyll :

— Pelec'h eman ar strollad tud ez omp-ni bet dec'h hag en denc'hent war lein an dorgenn ?

— Sed, aman, emezo.

— Deomp, eme Bwyll, d'an dorgenn da azeza; te, avat, emezan ouz mevel e varc'h, dibr a-zoare va jao, deus gantan d'an hent, ha degas ganit va c'hentrou.

Kement-se a eure ar mevel.

Hag i ha dont d'an dorgenn da azeza. A-vec'h m'edont eno abaoe eur pennad ma weljont ar varc'hegerez o tont gand an hevelep hent, ha d'ezi an hevelep doare hag an hevelep kerzed.

— Ao! gwaz, eme Bwyll, gwelout a ran ar varc'hegerez. Ro d'in va marc'h.

Mont warnan a eure Pwyll; n'oa ket kentoc'h war e loen ma tremene-hi e-biou d'ezan. Mont war he lerc'h a reas ha lezel e varc'h da vont, foll evel ma oa, en eur fringal. Sonjal a rae tizout anez i d'an eil lamm pe d'an trede, hogen ne doa ket outi nesoc'h eget kent. Lakaat a eure e varc'h da vont ar buana ma c'helle; met gwelout a reas na dalvezet ket ar boan d'ezan mont d'he heul.

Neuze Pwyll a lavaras :

— Ao! plac'h yaouank, emezan, en ano ar gour a garez ar muia, gortoz ac'hanoun.

— Gortoz a rin ez laouen, emezo; gwell e vije bet, avat, evit da varc'h, ez pefe goulenet kement-se pell 'zo.

Chom a-zav ha gedal anezan a eure ar plac'h yaouank. Ha kuit e tennas al lodenn eus he gwiskamant a guze d'ez i he dremm, evit sellout piz ouz Pwyll, ha staga da gomz outan.

— Itron, eme Bwyll, a beban e teuez-te, ha pe evit tra emaout-te war vale ?

— War vale emaoun evit va c'hefridiou, emezo, ha da eo ganin ouz da welout-te.

— Donedigez vat d'it, emezan.

Hag e teuas neuze d'e spered ez oa dizudi, d'e veno, dremm kement plac'h ha gwreg en doa gwelet biskoaz,

e-kenver dremm houman.

— Itron, emezan, daoust ha ne lavari d'in tra diwar-benn da gefrediou ?

— Grin, emezo, drezoun-me ha Doue! penna kefridi am boa oa klask da welout-te.

— Sed, eme Bwyll, gwella kefridi, d'am meno, a hellfes dont eviti. Ha lavarout a ri d'in piou out ?

— Hag e rin, emezo. Rhiannon, merc'h Heveidd Hen ez oun-me. Emeur e sonj va rei d'eur gour en desped d'in. Hini ebet n'em eus mennet, ha kement-se dre garantez ouzit, ha hini ne vennin, nemet va dizarbenn a rafes. Evit gouzout da respont diwar-benn se eo oun deut.

— Drezoun-me ha Doue, eme Bwyll, sede hen d'it. Mar em befe da zilenn etre holl wragez ha merc'hed yaouank ar bed, te eo a zilennfen.

— Mat! mar deo se a fell d'it, emezo, a-raok ma vin rôet d'eun all, diviz ganin eun emwel.

— Ar c'henta ar gwella a vo ganin, eme Bwyll, ha gra anezan el lec'h a gari.

— Hag e vo graet, Aotrou, emezo. Henoz penn-bloaz, e lez Heveidd Hen, ober a rin ma vo aozet eur banvez a-benn da zonedigez.

— Ez laouen, emezan, e vezin-me eno d'ar mare-ze.

— Aotrou, emezo, chom yac'h ha bez koun a seveni da c'her. Mont a ran kuit.

Kimiadi a rejont, ha Pwyll ha kerzout daved e dud hag e c'hoskor. Pe c'houlenn bennak a veze ganto diwar-benn ar plac'h yaouank, trei a rae war zivizou all.

Tremen a eure ar bloaz beteg ar mare deiziet. Neuze en em baramanti a reas Pwyll hag e varc'heien, anezo kant a dud en holl, hag en hent war-du lez Heveidd Hen. Degouezet eno, laouen e voed outan, hag en eenor bodadeg, levenez ha darbaradeg vrás a voe; diouz e youl eo e voe implijet holl Bourveziou al lez. Ar sal vrás a voe kempennet, hag ouz taol ez ajont. Azeza a eure Heveidd Hen eus an eil tu da Bwyll, ha Rhiannon eus an tu all, ha goude se peb unan diouz e renk. Debri, eva ha diviz a rejont.

War zeraou an abadenn-eva, goude pred, i a welas o tont e-barz eur gwaz duard ha bras, d'ezan doare roue, hag en-dro d'e gorf dilhad sez. Pa zegouezas e toull dor ar sal vrás, saludi a eure Pwyll hag e genseurded.

— Bennoz Doue warnout, va ene; deus da azeza, eme Bwyll.

— Ne din ket, emezan; eur goulenner oun, ha va c'hefridi a gasin da benn.

— Gra ez laouen, eme Bwyll.

— Ez kenver eo eman va c'hefridi, ha d'ober eur goulen ouzit eo oun deut.

— Pe c'houlenn bennak a ri ouzin, nemed e c'hellin e gaout, d'it e vez a dra.

— Ao! eme Rhiannon, perak e rôez-te seurd respont ?

— E gwirionez, Itron, hen rôet en deus dirak tudjentil, emezan.

— Va ene, eme Bwyll, pe c'houlenn eo da hini ?

— Ar wreg a garan ar muia emaout da gousket ganti fenoz. D'he goulen, ha kement tra a zo aman aozet evid ar banvez eo oun deut.

Dilavar e chomas Pwyll, dre na gave respont ebet da ober.

— Tav keit ha ma kiri, eme Rhiannon. N'eus bet den hag a ve pounneroc'h a spered egédout.

— Itron, emezan, n'ouien ket piou oa.

— Sed aze ar gour ma venned va rei d'ezan en desped d'in, emezo, Gwawl mab Clut eo, den pinvidik e chatal, ha galloudek. Pegwir ec'h eus lavaret ar ger ac'h eus lavaret, ro ac'hanoun d'ezan gand aon rag ar vez evidout.

— Itron, n'ouzon pe zoare respont eo hennez. N'hellin ober ar pez a leverez-te biken.

— Va ro d'ezan, emezo, hag e rin e doare ma n'en devezo biken ac'hanoun.

— Penaos kement-se, eme Bwyll ?

— Lakaat a rin ez tourn eur sac'h bihan; dalc'h-hen

gand evez. Goulenn a ray ar banvez, an aozaduriou hag ar bitailh. Kement-se n'eman ket ez kerz. Me, avat, a roio ar banvez d'ar c'hoskor ha d'ar wizien, emezi, ha sede penaos e responti war gement-se. Evidoun-me, emezi, diviz a rin gantan dont da gousket ganin a-benn bloaz aman. E penn ar bloavez, bez da-unan, hag ar sac'h ganit, gant da varc'heien, kant a dud ac'hanoc'h, el liorz war laez. Pa vo levez Gwawl hag ar fest en o gwella, deus da-unan e-barz dilhad paour en-dro d'it, hag ar sac'h ez tourn, emezi, ha na c'houlenn tra nemet leun ar sac'h a voued. Me, emezi, a ray e doare, ha pa veze boutet ennan kement a zo a voued hag a zied er sez kantrev-man, ma ne vo ket leunoc'h eged a-raok. Goude taolet e-leiz e-barz, hen a c'houlenno diganit : « Ha leun e vo da sac'h-te biken ? » Lavar d'ezan : « Ne vo ket mar ne sav eun denjentil galloudek-dreist da waska gand e zaou droad ar boued er sac'h, ha lavarout : « A-walc'h ez eus lakaet aman. » Ha me a ray d'ezan mont da voustra ar boued er sac'h. Pan ay-hen e-barz, tro ar sac'h betek ma vez Gwawl dreist penn ennan, ha gra eur skoulm gant lerennou ar sac'h. Bez eur c'horn-boud mat ez ker-c'hen, ha pa vez Gwawl liammet er sac'h, laka da gorn da seni, ha bezet kement-se eun arouez etrezout ha da varc'heien. Pa glevint mouez da gorn, ra ziskennint daved al lez.

— Aotrou, eme Wawl, mall bras e ve d'in kaout eur respont d'am goulenn.

— Kement ac'h eus goulennet, eme Bwyll, hag a ve em c'herz, az pezo.

— Va ene, eme Rhiannon, ar banvez hag an aozaduriou a zo aman, o rôet em eus da dud Dyvet, d'ar c'hoskor ha d'ar wizien a zo aman. Kement-se n'aotrefen o rei da neb all. A-benn henoz penn-bloaz, avat, e vez eur banvez aozet el lez-man evidout-te, va ene, da gousket ganin-me.

Gwawl a zistrôas d'e zouarou. Pwyll eus e du a zeuas e Dyvet. Ar bloavez-se a dremenias peb unan anezo betek koulz ar banvez e lez Heveidd Hen. Gwawl mab Clut a zeuas d'ar banvez oa bet fardet evitan; diraez al lez a eure, ha laouen e voed outan. Pwyll, Penn Annwn, eus e du, gand e varc'heien, kant a dud anezo, a zeuas d'al liorz, hervez m'oa bet gourc'hennet d'ezan gant Rhiannon, ar sac'h gantan. Gwiska truilhou pounner en-dro d'ezan a eure Pwyll, ha kemerout en e dreid botou bras. Pan ouezas edo o teraoui an abadenn-eva, goude pred, e teuas d'ar sal vras, ha, goude degouezet e toull an nor, e saludas Gwawl mab Clut hag e genseurded, gwazed ha gwragez.

— Doue da roio mad d'it, eme Wawl, ra vo e venoz warnout.

— Aotrou, eme Bwyll, Doue d'az paeo. Eur goulenn am eus da ober ouzit.

— Degemer mat d'ezan, eme Wawl, ha mar deo eur goulenn dereat a rez ouzin, ez laouen ez pezo anezan.

— Dereat sur, Aotrou, eme Bwyll, ne c'houlennan nemet dre ezomm. Sed ar goulenn a ran : leun a voued ar sac'h bihan a welez.

— Eur reiz a c'houlenn eo, eme Wawl, hag ez laouen ez pezo anezan. Rôit d'ezan boued.

Hag eun niver bras a targidi ha sevel ha kregi da leunia ar sac'h. Pegement bennak ma taoled ennan ne zeue ket leunoc'h eget kent.

— Va ene, eme Wawl, ha leun e vez biken da sac'h ?

— Ne vo ket, drezoun-me ha Doue ! eme Bwyll, petra bennak ma lakafed ennan, nemed eun denjentil, d'ezan douarou ha galloud, a savfe da voustra gand e zaou droad ar boued er sac'h en eur lavarout : « A-walc'h ez eus lakaet aman ».

— Ao ! difennour, eme Rhiannon ouz Gwawl mab Clut, sav buan.

— Sevel a rin ez laouen, eme Wawl.

Ha hen ha sevel ha lakaat e zaou droad er sac'h. Pwyll a drôas ar sac'h betek ma vez Gwawl dreist-penn e-barz; ha hen dillo ha serri ar sac'h hag ober eur skoulm warnan gand al lerennou, ha seni gand e gorn-boud. Ha neuze, sed

e diegez war al lez : tapout a rejont krog e kement hini oa deut gant Gwawl, hag o lakaat er vac'h. Teurel diwanan e-unan an truilhou, ar botou hag an dilhad digempenn a reas Pwyll.

Peb unan eus e dud, pa zeue e-barz, a rôe eun taol war ar sac'h, hag a c'houlenne : « Petra 'zo aman ? » — « Eur broc'h, » eme ar re all. Sed ar c'hoari a raent : pep hini a zarc'haoue eun taol war ar sac'h, pe gand e droad pe gand eun dreujenn; hag evel-se e rajont c'hoari ar sac'h : peb unan, dre ma teue, a c'houlenne : « Pe c'hoari a rit-hu er c'hiz-se ? » — « C'hoari ar broc'h er sac'h, » emezo. Ha sed ar wech kenta ma vez c'hoariet « ar broc'h er sac'h ».

— Aotrou, eme ar gour er sac'h ouz Pwyll, ma teurvezes va selaou, n'eo ket eur c'hastiz ouz va renk beza kannet en eur sac'h.

— Aotrou, eme Heveidd Hen, gwir e lavar. Reiz eo d'it e selaou. N'eo ket kement-se eur c'hastiz outan.

— Ya, eme Bwyll, da ali a heuliin diwar e Benn.

— Sed an ali ac'h eus da heulia, eme Rhiannon neuze. En eur stad emaout ma tere ouzit dic'hoanta ar c'houlennerien hag ar sonerien. Lez heman d'hen ober ez lec'h, emezi, ha kemer digantan gouestlou ma ne vez biken nag enklask na taol droukrans diwar e Benn. Kastizet a-walc'h eo gant kement-man.

— Bez' en devo an dra-ze laouen, eme ar gour er sac'h.

— Ha me a gavo mat kement-se, eme Bwyll, mar deo aviz Heveidd ha Rhiannon.

— Aviz omp war ar poent-se, emezo.

— Asanti a ran, eme Bwyll ; klask a gretafe evidout.

— Ni a gretao evit Gwawl, eme Heveidd, betek ma vezodizalc'h e dud da zont da gred evitan.

Lezet e vez neuze da vont kuit eus ar sac'h hag e dud-jentil divac'het.

— Goulenn breman gouestlou digant Gwawl, eme Heveidd. Anaout a reomp nep piou bennak ma c'heller e gemerout digantan.

Niveri ar uestlou a reas Heveidd.

— Reiz da-unan da emgleo, eme Wawl.

— A-walc'h eo d'in evel m'eo bet reizet gant Rhiannon, eme Bwyll.

Kavet e vez mat an emgleo gand ar uestlou.

— Mat ! eme Wawl, gloazet oun ; taoliou fall am eus resevet ; ezomm am eus d'en em gibellat ; mont kuit a rin, mar kavez mat. Tudjentil a lezin aman em lec'h evit respont da gement hini a ray eur goulenn ouzit.

— Ez laouen, eme Bwyll, gra kement-se.

Ha Gwawl ha mont daved e zouarou.

Neuze e vez kempennet ar sal vras evit Pwyll, e dud ha tud al lez. Ouz taol ez ajont, hag azeza peb unan evel m'oant azezet bloaz oa en abardaez-se. Debri a rejont, hag eva, hag ar c'houlz a zeuas da vont da gousket. D'o c'hambr ez eas Pwyll ha Rhiannon, ha tremen an nozvez el levez hag er blijadur.

Antronoz e yaouankiz an deiz :

— Aotrou, eme Rhiannon, sav ha stag da zic'hoanta ar sonerien ; chom hizio hep nac'h ouz den ar pez a venno.

— Kement-se a rin ez laouen, eme Bwyll, hizio an deiz ha bemdez, tra ma pado ar banvez-man.

Sevel a eure Pwyll, ha lakaat embann da bedi an holl c'houlennerien ha sonerien d'en em ziskouez ha menegi d'ezo e vez dic'hoantet pep hini diouz e youl hag e stultenn. Sed a vez graet. Mont a reas ar banvez e-biou, ha den ne vez dizarbennet tra ma padas. Hag, echu ar banvez, e lavaras Pwyll da Heveidd :

— Aotrou, eme Bwyll, loc'ha a rin, mar kavez mat, war-du Dyvet warc'hoaz.

— Mat ! eme Heveidd, ra gompezo Doue an hent dirazout ; deizia ar c'houlz hag an amzer ma 'z ay Rhiannon davedout.

— Drezoun-me ha Doue ! eme Bwyll ; kevret ez imp ac'halen.

— Daoust ha hennez eo da vennad, Aotrou? eme Heveidd.

— Hennez eo, prezoun-me ha Doue! eme Bwyll.

Loc'ha a rejont antronoz war-du Dyvet ha degouezout e lez Arberth, ma 'z oa eno fardet eur banvez evito. Eus ar vro, eus an douarou a-bez e teus daveto engroez ar wazed

hag ar gwragez a renk uhel, ha ne lezas Rhiannon nikun anezo da vont hep rei d'ezo eun donezon a-bouez : gwalenn-vrec'h, bizou, pe vaen prizius.

(*Da genderc'hel.*)

Trôet diwar ar c'hembraeg gand ABEZOZEN.

Diarmuid ha Grainne

(KENDALC'H)

XVI. — ISTOR HILIBERENN AR C'HOAD DU

— N'eus netra diaesoc'h da gaout, eme Oisin; klevit ar pez emaoun o vont da gonta d'eoc'h :

« Bez' e savas tabut etre diou blac'h eus meuriad De Danann, Aoife hag Aine, merc'hed Mananan mab Lear. Aoife a gare mab Lugaid, niz Fionn. Aine a gare Lear eus Torgenn Fionnchad. Ha peb unan a lavare ez oa he c'harantez gwelloc'h c'hoarier-dotu eged egile. »

« Eur c'hoari a voe graet eta etre meuriad De Danann ha Fianna Iwerzon, war eur gompezenn vrás e-kichen Lenn Lein Linnfiachlach. »

« Tri devez ha teir nozvez e padas ar c'hoari. Hini ebet ne c'hounezas. Neuze, o welout na vije ket holl wazed Iwerzon evit trec'hi warnomp, e reas tud De Danann o menoz mont kuit heb echui ar c'hoari. Degaset o doa ganto eus an Douar Gouestlet kraon-kelvez, avalou ha hiliber. O tremen dre vro Ui Fiachrach, e-tal ar Muaid, e lezjont eun hiliberenn da gouenza. Eur wezenn a greskas, eur wezenn hag a ro fruez burzodus. Ne vo taget an neb a zebr anezo gant klenved ebet, ha mezvet e vo ganto evel gant gwin pe dour-vel koz. Ha pa ve kant vloaz, e teufe da veza tregont. »

« O klevout burzudou ar wezenn, e kasas tud De Danann eur gedour d'he diwall, Searban Lochlannach, eur paotr yaouank eus o gouenn, eur ramz askournek, friek, dantek, melengen, lagadet-ruz, unan eus bugale Kam, mab milliget Noe. Ken krenv eo e c'haloud-hud ma n'hall ket beza gloazet gand an dir, na devet gand an tan, na beuzet gand an dour. N'eus gantan nemed eul lagad e-kreiz e dai du. Eur c'helc'h houarn teo a zo en-dro d'e gorf, ha n'hall ket mervel, nemet sköet e vefe outan teir gwech gand eur vataraz houarn a zo gantan. Kousket a ra e-pad an noz e lein an hiliberenn, hag e-pad an deiz e chom ouz troad ar wezenn d'he diwall. »

« Setu, mibien Morna, an hiliber a c'houenn Fionn diganeoc'h. Ha diaes eo tostaat outan, m'hen lavar. Gwastet en deus ar vro tro-war-dro, ken na gred ket Fionn hag ar Fianna mont da hemolc'h dre eno, gand aon rag ar ramz spontus-se. »

Aod mab Andala mab Morna a eilgerias e vije gwell gantan mervel o klask an hiliber eget dont war e giz da vro e dad. Hag e c'houennas digand Oisin mirout e soudard gantan beteg e zistro, ha ma c'houitjent, hen hag e vreur, o c'has en-dro d'an Douar Gouestlet. Neuze e kimiadas an daou vrezelour kadarn-ze diouz Oisin ha peanou ar Fianna. Hag i en hent. Ne zispleger ket petra a c'hoarvezas ganto betek Koad an Diou Halegenn, na penaos e tremenjont an nozvez. Antronoz e savjont beure-mat, hag i neuze d'ar C'hoad Du.

XVII. — MIBIEN MORNA HA DIARMUID

Evit Diarmuid, e savas eul logig-hemolc'h er C'hoad Du, hag e lazas eun demm en abardaez-se. Antronoz ez eas da

gaout Searban, ramz ar C'hoad Du. Eun emgleo a voe skoulmet etrezo : aotreet e voe da Ziarmuid hemolc'h war douarou ar ramz; ret e vije d'ezan, avat, chom heb emellout en hiliber.

Degouezet er C'hoad Du, e kavas mibien Morna roudou Diarmuid ha Grainne. Dont a rajont da zor al logig.

Ouz o c'hlevout, e krogas Diarmuid gand e zourn nerzus en e armou ledan, hag e c'houennas piou oant, ha petra a raent eno.

— Tud eus meuriad Morna omp, emezo.

— Ha piou eus meuriad Morna? eme Diarmuid.

— Aod Andala mab Morna, hag Aongus mab Art yaouank mab Morna.

— Perak oc'h deut er c'hoad-man ?

— Kaset omp bet gant Fionn da drouc'ha da benn d'it, mar dout Diarmuid O Duibne.

— Bez' ez oun, e gwirionez, eme Diarmuid.

— Ma! emezo, Fionn en deus goulennet diganimp da benn pe eun dournad hiliber eus hiliberenn ar C'hoad Du, da zic'haou evit lazerez e dad.

— Ken diaes all e vo d'eoc'h kaout an eil hag egile, eme Diarmuid. Gwa neb a gouez e beli Fionn! Hen eo, me oar, en deus munret ho tadou. Ha n'eo ket a-walc'h d'ezan ?

— Ha n'eo ket a-walc'h d'it, eme Aod, beza skrapet e wreg digantan? Ezomm ebet d'it mont da gavout abeg ennan !

— N'eo ket da gavout abeg ennan e lavaran se, eme Diarmuid. Hogen e welet em eus oc'h ober kemend-all da Gonan mab Fionn Liatluachra.

Hag e tisplegas d'ezo penaos ez oa bet touellet Conan gant Fionn.

— Pe hiliber a c'houenn Fionn, a lavaras Grainne, pa n'int ket evid o c'haout ?

— Hiliber ar C'hoad Du, eme Diarmuid. Ha n'anavezit ket ar ramz fallakr ha divalo a vez ouz o diwall? An hini en deus graet eur gouelec'h gand ar vro tro-war-dro, ha n'hall beza lazet nemet sköet e ve outan teir gwech gand ar vataraz houarn a zo gantan? Staget eo penn ar vataraz-se gand eul lagadenn houarn teo ouz eur gelc'hienn a zo en-dro d'e gorf. Ma! breman, mibien Morna, dibabit : pe en em ganna da gaout va fenn, pe mont da laerez an hiliber digand ar ramz.

— Dre renk va meuriad e-touez ar Fianna, eme an daou vreur, e touan en em gannin ouzit da genta !

Hag ar gadourien vat-se, mibien Morna ha Diarmuid, a wiskas o harneziou war o c'horfou neuziet-kaer. Divizet e voe etrezo en em ganna heb armou. Dioustu, avat, e voe trec'het mibien Morna, ha chadennet gant Diarmuid.

— Mat ec'h eus en em gannet, eme C'hrianne. Hogen breman e fell d'in kaout ives darn eus an hiliber-ze. N'eus forz! Pe ez ay mibien Morna d'o c'herc'hat, pe n'aint ket, ne gouskin mui ez kwele — daoust pegen dizereat eo d'eur wreg lavarout se — ha mervel a rin mar n'hellan ket tanva anezo !

XVIII. — MARO SEARBAN LOCHLANNACH

— N'am laka ket da derri ar peoc'h a zo etrezoun ha Searban Lochlannach, eme Diarmuid. N'em lezo ket da gemen hiliber kentoc'h eged eun all.

— Trouc'h al liammou a zo warnomp, eme mibien Morna, hèg ez aimp ganit, hag e ròimp hor buhez evidout.

— Ne reot ket, eme Diarmuid. Mervel a rafec'h netra nemed o sellout ouz ar ramz.

— Neuze, a-raok trouc'ha hor penn, emezo, bez mat a-walc'h evit distarda hol liammou, ha hol lezel d'az ambroug, ma c'hellimp gwelout an emgann etrezout hag ar ramz.

Kement-se a voe graet, hag ez eas Diarmuid da gaout Searban. Edo kousket ar ramz. Ha Diarmuid ha rei eun taol troad d'ezan. Ar ramz a savas e benn, hag a sellas outan, o lavarout :

— Ha te a fell d'it terri ar peoc'h, mab O Duibne ?

— Ne ran ket, eme Diarmuid. Hogen Grainne merc'h Cormac a garfe kaout hiliber. Deut oun da c'houleñn eun dournad anezo diganit.

— Toui a ran, eme ar ramz, ha pa ne ve bugel ebet ganit nemed an hini a zo breman en he c'hof, ha pa ne ve nemet Grainne eus gouenn Cormac mab Art, ha pa ven sur e varvfe en eur wilioudi, ne danvafe hini ebet eus va hiliber.

— Ne c'hoariin ket an trubard d'it, eme Diarmuid; lavarout a ran d'it eta ez eun deut d'o c'hemer dre gaer pe dre heg.

O klevout se, e savas ar ramz, e lakaas e vataraz war e skoaz, hag e tistagas tri zaol spontus gant Diarmuid, a voe blonset eun tammig, daoust da warez e skoed. A-daoltrumm, avat, e stlapas Diarmuid e armou d'an douar, e reas eul lamm skanv, hag e krogas er vataraz. Dibrada a reas ar ramz, ha dre e lakaat da droiellat en-dro d'ezan, e torras-al lagadenn a stage penn ar vataraz ouz ar c'helc'h houarn. Hag hen ha skei ganti teir gwech ouz ar ramz, ken na zeuas e empenn er-maez eus e glopen hag e ziskouarn. Hag e kouezas maro.

Edo mibien Morna o sellout. Pa weljont Searban o kouenza e tostajont. Diarmuid, skuiz-divi, a azezas, hag a c'hourc'hennas d'ezo douara ar ramz dindan ar strouez, evit mirout na vije gwelet gant Grainne.

— Goude-ze, it d'he c'herc'hat, emezan.

Mibien Morna a stlejas ar ramz e-kreiz ar c'hood, hag a lakaas e gorf en douar. Neuze ez ajont da gerc'hat Grainne.

— Aman, eme Diarmuid, eman an hiliber ac'h eus goulenet. Kutuilh anezo, kement ha ma kari.

— Ne danvain hini anezo, a respontas Grainne, nemed ar re az pezo kutuilhet da-unan gant da zourn, Diarmuid.

Diarmuid a savas, a gutuilhas an hiliber evit Grainne ha mibien Morna. Hag e tebrjont anezo, kement ha ma c'helljont.

XIX. — "C'HOUEZ E GROC'HEN A ZO GANTO"

P'o devoe debret o gwalc'h, e lavaras Diarmuid :

— Breman, mibien Morna, kemerit kement ha ma karit eus an hiliber-man, ha lavarit da Fionn ez eo c'houi hoc'h eus lazet Searban.

— A galon laouen, emezo.

Diarmuid a gutuilhas eur bern hiliber d'ezo. Neuze, mibien Morna a drugarekaas anezan evit kement o doa bet digantan, hag ez ajont da gaout Fionn. Diarmuid ha Grainne a bignas betek lein ar wezenn, hag en em astennas war gwele Searban. Ha c'houero oa hiliber an traon e-kichen re al lein.

Pa voe degouezet mibien Morna dirak Fionn, heman a c'houennas petra oa c'hoarvezet ganto.

— Lazer hon eus Searban, emezo, ha degaset d'it hiliber ar C'hood Du, ma c'hellimp kaout ar peoc'h diganit.

Hag e lakajont an hiliber e dourn Fionn. Fionn o ana vezas, hag o lakaas dindan e fri.

— Toui a ran, emezan, ez eo Diarmuid en deus kutuilhet an hiliber-man. C'houez e groc'h en a zo ganto. Hen eo hep mar en deus lazet Searban. Mont a rin da welout ha beza ez eo en hiliberenn. Evidoc'h-c'houi, ne dalvezo d'eoc'h da netra beza degaset d'in an hiliber. N'ho pezo ket renk ho tadou e-touez ar Fianna, ken n'ho pezo paeet eun die'haou evit lazerez va zad.

XX. — OC'HOARI GWEZBOELL DINDAN AR WEZENN

War-ze e vodas ar seized strollad eus ar Fianna, hag ez eas ganto d'ar C'hood Du. Roudou Diarmuid a heuilhjont betek troad an hiliberenn. An hiliber a gavjont hep hini d'o diwall, hag e tebrjont anezo kement ha ma c'helljont. Gwrez kreisteiz a zeuas neuze. Fionn a lavaras e chomje ouz troad an hiliberenn.

— Goût a ouzon, emezan, eman Diarmuid el lein.

— Ar warizi eo, Fionn, a ra d'it kredi e chomfe Diarmuid e lein ar wezenn-ze, hag hen o c'houzout e klaskez e laza, eme Oisin.

Fionn a c'houennas eun daolenn wezboell da c'hoari. Beb a du d'an daolenn ez azezjont : Oisin, Osgar, mab Lugaid ha Diorraing diouz eun tu, ha Fionn diouz an tu all.

Akuit-bras, gwidreüs-tre oa ar c'hoarierien. D'eur c'houlz bennak, n'en doa Oisin nemed eun denig-gwezboell da finval evit gounit.

— N'ec'h eus nemed eun denig da finval evit gounit, Oisin, ha n'eus den ebet a hall diskouez d'it pe hini eo, eme Fionn.

Neuze e lavaras Diarmuid a vouez uhel dirak Grainne :

— Poan a ra d'in da welout gwall-rouestlet, Oisin, hep gallout diskouez d'it petra ober.

— Gwasoc'h eo d'it c'hoaz, eme C'chainne, beza aman war gwele Searban, e lein an hiliberenn, gand ar seized strollad eus ar Fianna tro-war-dro, o klask da laza.

Diarmuid, avat, a gutuilhas eun hiliberenn, ha he stlapas ouz an denig-gwezboell a dlee beza finvet. Oisin a finvas anezan, hag e trôas ar c'hoari a-enep Fionn. Hogen kent pell e voe ar c'hoari evel a-raok. Diarmuid a stlapas eun hiliberenn all ouz an denig a dlee beza finvet, ha gand Oisin e voe an trec'h. Hag ar Fianna d'ober eur youc'hadeg vrás neuze.

— Trec'h out bet, Oisin, eme Fionn; n'eo ket eur souez; e wella en deus graet Osgar evidout, harpet out bet gant mab Lugaid ha Diorraing, hag aliet gant mab O Duibne.

— Gwall-erezus out, Fionn, eme Osgar. Kredi a rez e chomfe Diarmuid e lein ar wezenn, ha te aman o c'hortoz?

— Gant pehini ac'hanomp eman ar wirionez, mab O Duibne, eme Fionn, gand Osgar, pe ganin-me ?

— Kammed n'out faziet, Fionn, eme Diarmuid; aman emaoun e gwirionez gant Grainne war gwele Searban.

Hag o kemer Grainne en e zivrec'h e pokas d'ezzi teir gwech dirak Fionn hag ar Fianna.

— Brasoc'h eo bet va foan, eme Fionn, en noz m'ec'h eus skrapet Grainne, ha m'o deus ar seized strollad eus ar Fianna da welet. Rak unan eus va diwallerien oas neuze. Da benn a gemenin, avat, evit se.

XXI. — AR SEZIZ EN-DRO D'AN HILIBERENN

War-ze e savas Fionn, gand e bevar-kant go-pr-soudard. Dourn-ouz-dourn o lakaas en-dro d'ar wezenn, o tisenn outo, dindan boan koll o fenn, lezel Diarmuid da dremen. Da gement hini anezo e lavaras ouspenn, ma tegasfe d'ezan penn Diarmuid, en dije e harnez hag e armou, ha renk e dad e-touez ar Fianna.

E-keit-se, avat, ez oa bet diskuilhet da Aongus enkadenn Diarmuid, ha deut oa dre laer d'e gaout.

Setu Garb Menez Cua o pignat er wezenn, o lavarout ez oa bet lazet e dad gant tad Diarmuid. Pa dizas lein ar

wezenn, Diarmuid a rôas d'ezan eun taol-troad, hag e strinkas e-mesk ar Fianna. Eno, gopridi Fionna a drouc'has e benn : rak Aongus en doa lakaet neuz Diarmuid warnan. Pa voe lazet e teuas e wir neuz warnan adarre. Fionna hag ar Fianna e anavezas, hag a lavaras ez oa Garb Menez Cua a oa kouezet.

Neuze e lavaras Garb Menez Crot ez aje da dalvezout iveau maro e dad da Ziarmuid. Hag hen e lein an hiliberenn. Diarmuid a rôas d'ezan eun taol-troad, hag e kouezas e-touez ar Fianna, neuz Diarmuid warnan. Trouc'het e voe e benn gant gopridi Fionna. Heman a lavaras neuze n'oa ket Diarmuid, hogen Garb Menez Crot. Hag evid an trede gwech, e c'houennas piou a bignfe er wezenn.

Garb Menez Guaire a lavaras ez aje : lazet oa bet e dad gant Diarmuid. Pa voe e Jein ar wezenn, avat, e c'hoarvezas gantan evel gand ar re all.

Nao Garb eus ar Fianna a voe lazet en doare-ze : Garb Menez Cua, Garb Menez Crot, Garb Menez Guaire, Garb Menez an Houc'h, Garb ar Menez Meur, Garb Menez Luga, Garb Roudouz ar Brug, Garb Menez Mis, ha Garb Drom Mor. Leun e voe Fionna goude-ze a c'hlac'hag a enkreiz.

XXII. — OS GAR HA DIARMUID

Aongus a lavaras e kemerje Grainne gantan.

— Kemer anezi, eme Diarmuid; mar doun beo hencz ez in war ho lerc'h; mar doun lazet, ha mar he deus bugale, desav anezo mat, ha kas anezi d'he zad e Teamair.

Aongus a gimiadas neuze diouz Diarmuid; hag o lakaat Grainne dindan wrimenn e vantell, ez eas kuit, hep gouzout d'ar Fianna. Ne gonter ket petra a c'hoarvezas ganto beteg an Ti-Meur war ar Boinn.

Neuze, Diarmuid a lavaras :

— Diskenn a rin, Fionna. Eul lazadeg vras a rin e-mesk da soudarded, rak me oar n'am lezi ket da dremen. E lec'h pe lec'h e fell d'it va laza. N'hellan ket tec'hout; n'em eus na keneil na mignon e douarou pell ar bed, a hellfe va gwarezi : re alies em eus douget an anken hag ar maro en o zouce, dre garantez ouzit, Fionna. E peb emgann ac'h eus graet em amzer, em eus lakaet va buhez e mar evidout hag ar Fianna. Stourmet em eus evidout en a-raok hag en a-drenv. Toui a ran, Fionna, e talvezin d'it kement-se. N'ez pezo ket va fenn evit netra.

— Gwir a lavar Diarmuid, eme Osgar. Bez trugarezus outan.

— Nann, eme Fionna, biken n'em bezo trugarez outan. N'en devo ket ar peoc'h diganin ken n'en devo rôet d'in eun digoll evit kement gaou en deus graet ouzin.

— Eur vez eo d'it komz evel-se, eme Osgar. Klev breman ger eur gwir vrezelour : nemet koueza a rafe an oabl war va fenn, pe digeri a rafe an douar dindan va zreid, ne c'houzanyvin ket e ve gloazet Diarmuid ganit pe gant Fianna Iwerzon. Dindan warez va c'hadarnded e kemeran e gorf hag e vuhez. Tec'hout a ray, daoust da holl wazed Iwerzon. Deus d'an traon eta, Diarmuid, pa na fell ket da Fionna trugarez ouzit. Toui a ran na vo graet droug ebet d'it !

Neuze e savas Diarmuid war eur skourr uhel eus ar wezenn, hag e lammas war-bouez fust e c'hoaf ken mibin hag eul labous; war an douar glas e kouezas, war seulioù e zaoudroad, pell diouz Fionna hag ar Fianna.

Tabut a savas etre Osgar ha pennou bras all ar Fianna. Heman, o kregi en e armou, o trouzal evel an avel en eun draonienn, pe an dour war eur badell, a dremenas a-dreuz d'ezo, ouz o laza, ouz o gloaza, ouz o skigna tro-war-dro, hag a dizas Diarmuid.

Ne zispleger ket petra a c'hoarvezas ganto betek Ti-Meur

ar Boinn. Eno e kavjont Aongus ha Grainne. Darbet e voe da houman mervel pa glevas Diarmuid o konta petra a oa degouezet.

Evit Fionna, goude disparti Osgar, e kavas nao fenn-bras ha dek kant brezelour mac'hagnet, bern-war-vern. Ar re bareüs a gasas e-lec'h e c'hellenet beza pareet. Ar re varo a lakaas en eur bez ledan. Skuiz ha mantret e voe goude-ze. Hogen e touas na ziskuije ket a-raok beza talvezet da Ziarmuid kement-se.

XXIII. — FIONN E BRO-ALBAN

Fionna a lavaras d'e vevelien paramanti e lestr, ha lakaat ennan boued ha died. Senti a rajont. Pa voe prest al lestr e savas warnan gant mil brezelour. Dre roenvat krenv ha kalet e vountjont al lestr d'an taol kenta war-hed nao c'hoummad er mor glas. An avel a c'houezas en o goueliou, hag e tiraezjont eur porz-mor en hanternoz bro-Alban. Staget e voe al lestr ouz peuliou ar porz. Ha Fionna, gant pemp den, a yeas da gastell ar roue.

Fionna a skoras ouz an nor. Ar porzier a c'houennas piou oa eno : Fionna mab Cumall, a voe respontet.

— Ra zeuy e-barz, eme ar roue.

Lezet e voent eta da zont e-barz. Degemeret mat e voe Fionna gand ar roue, ha pedet d'azeza en e gador-hen. Dour-vel c'houek, plijus da eva, a voe rôet d'ezo, hag evachou krenv. Tud a voe kaset da gerc'hat keneiled all Fionna, ha degemeret mat e voent iveau. Neuze e tisplegas Fionna d'ar roue perak oa deut : da c'houenn ali ha skoazell digantan a-enep mab O Duibne.

— Ro d'in eun armead, eme Fionna : lazet eo bet da dad ha da zaou vreur gant Diarmuid, ha kalz eus pennou bras da bobl.

— Gwir eo, eme ar roue; va daou vab a rôin d'it gant peb a vil den d'o ambroug.

Laouen e voe Fionna o kaout kemend-all a dud digant roue bro-Alban, hag e kimiadas dioutan, o heta d'ezan buhez hir ha yec'hed. Neuze ez eas en hent gand e geneiled. E-kichen Ti-Meur ar Boinn e touarjont. Kannaded a voe kaset da di Aongus da embann ar brezel a-enep Diarmuid.

XXIV. — SKOEDOU STAG-OUZ-STAG EN EMGANN

— Petra ober, Osgar? eme Diarmuid.

— En em ganna outo : o zrec'hi a raimp, ha trouc'ha o c'hog d'ezo, ha ne lezimp ket eur mevel da dec'hout ez veo. O laza a raimp holl, eme Osgar.

Antronoz vintin eta e wiskjont o harneziou war o c'horfou kaer, hag i da lec'h ar stourm. Gwa ar re, kalz pe nebeut, en em gavje war hent an daou vrezelour kounnaretse. Bevennou o skoedou a stagjont an eil ouz eben, evit na vijent ket rannet en emgann. War-ze ez embannjont ar brezel a-enep Fionna.

Mibien roue bro-Alban a lavaras ez ajent gand o soudarded da genta. Douara a rajont raktal. Diarmuid a sailhas warnoù, dindano, a-zioùto, evel eur falc'hun e-mesk evnedigou, pe eur balum e-mesk peskedigou, pe eur bleiz e-mesk denvedigou. Kement e voe ar spont hag ar strafuilh e-touez an divrôidi ma ne dec'has hini anezo da rei kelou eus an emgann, pe da vruda e daoliou-kaer. Lazer e voent holl gant Diarmuid hag Osgar a-raok serr-noz. Evid an daouman, e voent dic'hloaz ha dic'houli.

(Da genderc'hel.)

Lakaet e brezoneg diwar an iwerzoneg,
gant Roparz HEMON.

An Aotrou Bimbochet e Breiz

Setu aman eur romant brezonek a c'hiz nevez. Pedet emeur da gaout sonj e komz tud ar romant-man hor yez, n'eo ket evel ma vez, hogen evel ma c'helle — ha ma tlefe marteze — beza komzet.

I

Edo Donalda Kerlaban azezet en he c'hambr, e-kichen ar prenestr serret, harpet he daoudroad war ar skindom-merez, eul levr digor war he barlenn. Eno e kare chom en endervez. Ac'hano en em astenne ar sell war al liorz, ha pelloc'h, war eun darn vras eus kér, ha war lenn Vrest en he fez. Gwelout a rae dirazi al listri diniver, war ar chadenn, pe o vont hag o tont, ha kirri-nij o c'hoari dre ar c'houmoul liou ar plomm, pe o riskla a-rez an dour liou an dir. Ne ouie ket mat perak, hogen bep gwech ma selle ouz ar porz bras-ze, unan eus porziou brasa ar bed, lorc'h a save enni. War an tu dehou d'ezi e wele iliz nevez-flamm Sant Erwan, he femp tour gwenn ha glas sklerijennet gant goulou ruz ar c'hornog, a-zioc'h tòennou stank karter poblek Sant Mark. Hag er reter, war an tu kleiz, e wele kenkiziou pinvidik ar Vilin Wenn, gand o liorziou, o gwerjeou, o zachenou-c'hoari ec'hon — breman distro, rak glao a oa bet — hanter sanket en denvalijenn. Trammou a dremene a-bell, leun a dud o tont eus kreiz kér goude o devez labour : skriverien, konterien, skolaerien, paotred ha plac' hed ar staliou. A-daol-trumm e klevas c'houitell eul labouradeg, hag o sellout ouz hec'h arzourn, e welas ez oa seiz eur. Diwezat oa he zad. Daleet oa bet marteze. Kregi a reas er gelaouenn, « *Keleier Bro-Leon* », edo displeget war an daol, ha goude klask eus pennadig, setu a lennas :

SKOL-VEUR BREST

Digwener, 18 a ebrel — Da 17e, prezegenn gand an Ao. Kelenner Bimbochet, eus Skol-Veur Rouen (Bro-C'hall). Testenn : « Eun Damskeud eus Istor Bro-C'hall betek bloavezion kenta an XXII vet kantved. » — Kevrenn al Liziri, Sal M, Skal. 14 — Digor d'an holl.

— Perak dont eus Bro-C'hall d'ober prezegennou aman, pa ve ken aes skingomz ? a sonjas Donalda.

Ha neuze :

— Dilun, dimeurz, dimerc'her... Dimerc'her eo hizio.

Hag adarre en em c'houennas perak n'oa ket he zad endro.

Trei a reas ouz ar prenestr, ha, stardet he zal ouz ar werenn, e kontas ar c'hirri-dre-dan a dremene evel luc'hed dirak dor al liorz. Ar vatez a skoas ouz an nor da c'houenn ha ret e vije gortoz evit koan.

— Gortozit, eme Donalda.

N'oa ket peurechuet he c'homz ma welas karr-dre-dan he zad o pignat gand alez vras al liorz, hag o chom a-zav ouz troad ar menk-ti. Edo o vont da ziskenn, pa baras he sell war eun dra souezus-kenan.

Eun den, n'anaveze ket, a oa deut er-maez eus ar c'harr, eun denig bihan gwisket kempenn a-walc'h, hogen iskis-meurbet : eun tog-melon a oa war e Benn, eur porpant a zouge, ha bragou hir o tiskenn beteg e votou ; eur sac'h ler, ennan paperennou emichans, a oa ouz e gazel gleiz, eun disglavier a-istribilh ouz e vrec'h dehou. Lunedou a oa war e fri. Ne doa na yaouank na koz. Eur baro du a c'holôe e zivoc'h, trouc'het war e elgez e doare eur bouc'h ; eur vourenn deo a oa dindan e fri ; baro ha mourenn n'o doa biskoaz, hep mar ebet, gwelet laonenn eun aotenn.

Donalda hag ar vatez a zirollas da c'hoarzin ouz e welout : lavaret e vije bet eun den eus ar c'henta kantved war-nugent, pe eus an ugentvet kantved zoken.

Deut oa, avat, e-keit-se, betek dor an ti, tad Donalda war

e heul, hag ar vatez a ziskennas buan ha buan da zigeri. Donalda, kempennet eun tammig ganti he c'hoef dirag ar melezour, a ziskennas iveau.

II

Ret eo diskleria aman ez oa tad Donalda kelenner war ar galleg hag al lennegez c'hallek er skol-veur. Intany oa, ha n'en doa nemet daou vugel, Donalda, eur plac'h yaouank a ugent vloaz, hag eur mab, n'oa ket e Brest d'ar c'houlz-se.

An denig a savas a-ziwar e gador pa zeus Donalda e-barz ar sal-degemerout.

He zad :

— An Ao. Bimbochet, kelenner en unan eus brasa skoliou-meur Bro-C'hall, hag oberour brudet levriou diwar-benn lennegez e vro... Aotrou, va merc'h Donalda.

Donalda a yeas da azeza war eur gourvezvank, e penn pella ar gambr, damguzet gant skeud eun armel-levriou, hag e stagas da sellout piz ouz an arabeskennou treset war eun andoren, da ziskouez splann n'he doa c'hoant ebet d'emel-lout er gaozeadenn. E galleg en doa lavaret he zad ar c'homzou meneget a-us, hag e galleg e kendalc'h an daouzen da zivizout, hep teurel nemeur a evez outi. Selaou a rae-hi, avat, ha klask kompreñ muia ma c'helle. Komzou he zad a gomprene mat a-walc'h — fraez e teue ar geriou gantan, hag ouspenn, n'he doa bet a gelenner war ar galleg nemetan. Komzou ar Gall a gomprene a-wechou — hag a-wechou ne rae ket. Boas e teus ouz e zoare-prezeg a-benn eur pennadig-amzer evelkent, ha souezet e voe o c'hellout heulia eun emziviz dalc'het en eur yez a oa komzet evid ar wech kenta dirazi.

Pa zeus ar mare da vont er sal-debri, ha pa azezjont o-zri ouz taol, he doa desket an traou-man : degemeret e ve ar c'heleñner e ti he zad e-keit ha ma chomfe e Breiz ; ha war eur gefridi bennak ez oa deut ouspenn e brezegenn, digwener da noz, er skol-veur.

— Brao e kavan gwiskamant merc'hed Breiz, eme Bimbochet, o sellout war-du enni, en eur denna e lunedou diwar e fri da dorcha ar gwerennou anezo gant korn e servietenn.

Donalda a sellas ouz an daol, a reas van da vrousta gant begou he bizied dantelezenn he zavancher... ha ne responsas ket. Abaf eun tammig marteze. Neuze, e kuzas eur mouse'hoarz prest da darza war he muzell, o sonjal n'helle ket respont :

— Brao e kavan gwiskamant paotred Bro-C'hall.

— Chomet eo da c'halleg er skol, Donalda ? eme he zad. Ha dioustu e krogas da gomz adarre gand e genvreur.

III

— Ma ! eme an Ao. Kerlaban, gwell eo ganin lavarout d'eoc'h, krenn ha krak, mar deo da sevel eul levr diwar-benn « Roudou levezon Bro-C'hall e Breiz » oc'h deut, ne gavot ket trawalec'h d'ober danvez eur pennad-skrid. Fazia a ran marteze, hogen ne gredan ket hor bije miret'kalz envor eus ar c'chantvedou-ze, m'edo hor bro e dalc'h ho hini.

— Ha koulskoude, eme Bimbochet, pemp kantved e buhez eur bobl !

— Pemp kantved mar karit. Ne lavarant d'eoc'h nemed ar wirionez. Gallekaet ez eo bet Breiz gwechall. Dic'hallekaet ez eo breman.

An Ao. Bimbochet, hag a oa bet kaset da Vreiz gand ar « Gevredigez evid Adc'hallekaat ar Broiou kollet gant Bro-C'hall » — eur Gevredigez pinvidik ha galloudus, paeroniet gant Prezidant ar Stad, akademidi, jeneraled, bankerien, perc'henned vras ha keleñnerien, maeroniet gand akademidezed, c'hoarierezed, kanerezed ha korollerezed brudet, doujet gand ar bobl ha harpet gand ar c'helaouennou — a huanadas, hag a lonkas e soubenn hep ranna ger.

— E Flandrez, emezan en diwez, en Alzas hag e Trao-nienn ar Roen, e Korsika, en hanternoz Afrika, er C'hongo, e Madagaskar, en Tonkin, en Annam, ha beteg e Tahiti, ez eus bet kavet tres eus levezon sevenaus ha madelezus Bro-C'hall. Perak ne ve kavet tres ebet anezi e Breiz ? Daoust hag e kredit-hu, pegwir o deus ar broiou-ze, dre o follentez, ha gant skoazell eur bed fallakr ha gwarizius, trouc'het al liammou santel o stage ouz o mamm-vro, paouezet a suna al laez a rôe d'ezo hep marc'hata gwechall, daoust hag e kredit-hu o dije galat heba heb an had prizius o deus miret, e doun o ene, an had lakaet en o c'hreiz gant Bro-C'hall ?

Ne wele ket Bimbochet edo ar vatez o c'hortoz gand avalou rostet ha brouskaoz a-drev d'e gein, hag en doa e ostiz lakaet eun tamm kig war e asied. Darbet e voe d'ezan kas ar brouskaoz hag an avalou da rolla war al leur-di. Mez a savas ennan, hag e lavaras, izeloc'h :

— Me wel hoc'h eus degemeret an doare saoz da zebri.

— Biskoaz n'em eus komprenet mat, eme an Ao. Kerlaban, perak e fell bepred d'ar Challaoued klask o levezon dre holl. Ma vefe pep brôad eveldoc'h, penaos e vevfe ar bed ? Ma vefemp dalc'hmat o'c'h en em c'houlenn ha desket e vez hor yez e skoliou ar vro-ze, ha lennet e vez hol levriou er vro-hont, ha c'hoariet e vez hor peziou en eun drede, ne chomfe ket d'imp kalz amzer, aon am eus, da bledi gant hol labour-ni. A-raok diskar Bro-C'hall e veze tûet ar Challaoued da gredi ne doa war c'horre an douar nemeto. Abaoe diskar Bro-C'hall ez oc'h deut da veza gwasoc'h c'hoaz. Klask a rit skigna ar sklerijenn dre ar bed, ha maro eo pell'zo ho kleuzeur.

— Souezet oun, eme Bimbochet, o klevout eur c'helenner, karget da gelenna lennegez eur vro, o komz gant kement dismegans eus ar vro-ze. Lavaret e vije n'oc'h bet biskoaz e Bro-C'hall.

— Eiz devez am eus tremenet e Bro-C'hall, eme an Ao. Kerlaban. Bimbochet a savas e benn.

— Eiz devez am eus tremenet e Bro-C'hall, a lavaras adarre o vousc'hoarzin. Desket em eus ar galleg er C'hada.

— Va gwella gourc'hennou d'eoc'h, eme Bimbochet. Hep gouzout d'ezan, an Ao. Kerlaban en doa gloazet doun ene ar c'helenner gall.

Tud a varn diwar ar gorre a vo douget da gredi, moarvat — o sonjal e kollou spontus ar galleg en Europa hag e lec'h all — e sell ar Challaoued gant lorc'h ouz ar C'hada, ar vro n'eus nemeti m'he deus graet ar galleg berz. Hogen, lemm a-walc'h a spered eo ar Challaoued da veiza ar pez en deus graet brasder ar C'hada : beza en em rannet e pep tra diouz Bro-C'hall, beza diwallet da gemit skouer warni, besa diarbennet he lennegez, a gave brein, beza chomet hep mont war-dro ar Challaoued en o ezommou. Eur bobl yac'h, oberiant, kalonek, eo pobl ar C'hada. Eul lennegez vrás he deus savet e galleg, a zo merc'h d'ar c'hoadeier, d'al lenneier, d'an erc'hegou bras : amerikad eo penn-da-benn. A zo gwasoc'h, fae a ra pobl ar C'hada war ar Challaoued. N'oa ket Bimbochet evit pardoni d'ar barz kanadaad brudet, Eugène Larivière, ar c'homzou-man : « Gallaouéomp, hogen Gallaoué o deus dibabet an hent mat ». N'oa ket evid ankounac'haat dianaoudegez ar C'hada ouz e vamm, ha dall ez oa ouz dreistelez e lennegez war hini e vro. Evel ar Saozon-ze, na anzavint biken ez eo beli London aet d'get, tra m'eman e gwirionez Melbourne ha Johannesburg an diou gêr-benn speredel eus ar bed saoz, e tinac'he Bimbochet ar pez-man, a oa anat d'an holl : awen al lennegez c'hallek a oa nijet kuit a Baris d'ober hec'h anneze Montreal.

(*Da genderc'hel.*)

Roparz HEMON.

LEVRIQU NEVEZ

LIZER AN HINI MARO, gant J. Riou, embannet gand Emgleo Sant Iltud, 4, Straed ar C'hastell, Brest. — Priz : 8 real.

Danvez eur skrivagner mat a zo e J. Riou; ha danvez eul levr mat a oa e *Lizer an Hini Maro*. Pa quezo J. Riou lakaat urz en e skridou, e c'hello rei d'imp levriou kaer. E vrezoneg a zo yac'h, skaer ha skanv a-walc'h, e stumm-skriva eun tammig re hervez skouer ar romantou gallek marc'had-mat. Kalz a ijin a zo gantan, ha kalz a faltazi, hogen kalz labour en devo d'ober c'hoaz a-raok beza desket e vicher.

An doare-skriva, evid eul levr embannet gand Emgleo Sant Iltud, en dije galat beza gwelloc'h.

BILZIG, gant F. al Lay, embannet evit Buhez Breiz e ti Le Goaziou, 7, Straed Sant Fransez, Kemper. — Priz : 20 real.

Pa lennis pajennou kenta Bilzig e Buhez Breiz arlene, e voen souezet-mik. Bep miz, e voe mall ganin kaout ar gelaouenn, netra nemed evitan. Seul vui e lennen, ha seul vui e kreske va estlamm. Hol levriou brezonek n'int mat peurliesa nemet d'hol lakaat da gousket. Setu unan, en diwez, graet evit hon dihuni.

Buhez eur paotrig yaouank — e vugaleach hag e yaouankiz — eo Bilzig : eun emzivad, savet gand eur baourez he deus bet truez outan, hag a dremen e amzer o redek an aodou gant bugale all, beteg an deiz ma 'z a da vartolod. N'anavezan ket ar skrivagner. Ne ouzon ket piou eo. Hogen eun den eo, emichans, en deus gwelet kalz, ha tremenet e vuhez e-touez tud vunut. E Lokireg, marteze, evel Bilzig, ez eo ganet; e bro-Dreger, da vihana, rak eun implij kaer-meurbet a oar ober eus trefoedach pinvidik ar vro-ze.

Skrivet eo bet al levr-man gant kalon ar skrivagner, kasoni ha karantez, hogen karantez kalz muioch' eget kasoni. Klaoustre en deus F. al Lay anavezet an holl dud a zo skeudennet aman. Setu perak n'eus levr brezonek ebet a ve an dud ennan ken beo hag e Bilzig. Lavarout a rafen, ken gwirion, ma n'he dije ket ar garantez, pe ar gasoni, distummet anezo eun tammig. Savet eo bet Bilzig gand envoriou koz, hag e kuz gouel an deneridigez ar wirionded meur a wech — pa n'eo ket dounoch' egred ar wirionded end-eun.

Lezomp a gostez ar wirionded, ha meulomp ar skrivagner, n'en

deus ket het aon rag ar gwirionez. Evid ar wech kenta e welomp tud skeudennet evel ma'z int. Ha merket hoc'h eus? Beteg-hen, en hol lennegez, n'oa nemet tri rummad tud : farwel, sent ha diaouled. N'eo Bilzig nag eur farwell, nag eur sant, nag eun diaoul, hogen an tri mesk-ha-mesk, eveldomp holl. Eur bastard eo, ha ne vir ket outan e vastardiez da veza mat, ha ne vir ket outan da vera fall. N'eus kentel ebet da denna diouz Bilzig evel ar gentel a denner diouz eur vojenn. Doue ra vo meulet ! Seul genteliusoc'h eo a ze !

Na pell eo arz F. al Lay diouz hon arz brein breman. Dezrevell an darvoudou ez eun, liva an dud evel m'o gweler, o lakaat da gom'z evel ma komzont er vuhez, pell 'zo hor boa ankounae'haet kement-se. Fraez ha fresk eo skridou F. al Lay. N'eus skrivagner ebet en hon amzer a oufe trei ouz ar bed daoulagad ken splann, daoulagad eur bugel e penn eur gwaz, karget a skiant-prenet hag a furnez.

Eun tenzor eo Bilzig d'an holl. N'hellan ket lavarout aman pegez prizius e vo d'ar yezonior, d'ar gwirionniour, ha da veur a hini all. D'imp-ni, Breiziz, e vo eur blijadur da viken.

Arabat e ve d'imp breman mont da vruda dre-holl hon eus eur skrivagner dispar, da lakaat skoaz-ouz-skoaz gant skrivagnerien genta ar bed. Nann; hogen bez' ez eo F. al Lay, hep mar ebet, ar gwella eus hor skrivagnerien e komz-plén adaeg Inizan; ha bez' ez eo Bilzig hon eil romant bras adaeg Emgann Kergidu.

Eur goulenn a rin hepken : daoust ha ne vo ket galat, pa vo avoulet, lakaat an doare-skriva reiz warnan ?

Eur ger, da echui, evid an dud kalonek — embanner ha mouler — o deus lakaat o foan da rei d'imp Gwechall-Goz E Oa, Eur Zac'had Marvalhou, ha Bilzig. Ar re-ze, o labourat didrouz, a ra muioch' evit Breiz eget re all a dremen o holl amzer o klask gounit brud. Salo ma rôint d'imp levriou all, an aliesa ar gwella. Ouspenn erbedi d'hol lennerien prena o levriou, n'hellomp ober netra aman nemed o zrugarekaat, divarrek ma 'z omp da lavarout pebez doujans a zougomp d'ezo.

R. H.

GWALARN. — Adniverenn lennegel tri-miziek BREIZ ATAO. Priz ar c'houmanant-bloaz : 10 tur.

Kas ar c'houmanantou da vureo BREIZ ATAO, 8-10, rue du Vau-St-Germain, Roazon. — C. C. 25-29, Rennes.

Deskomp hor yez

Setu aman roll ar geriou diaesa a gaver en eil hag e trede niverennou GWALARN :

Diverraduriou : ag = ano-gwan = adjetif.	ki-hemolc'h, g, l. koun-hemolc'h — chien de chasse.
as = ano-strollad = collectif.	kinkladur, g, l.-iou — décor (de théâtre).
g = gourel = masculin.	kinkladurez, gg, l.-iou — décoration.
gg = gwregel = féminin.	klod, g — gloire.
l = liester = pluriel.	korzenn-souta, gg, l. korzennou-souta — chalumeau (à souder).
rv = rakverb = adverbe.	koun, g, l.-iou — souvenir.
v = verb = verbe	kred, ag — responsable.
aergelc'h, aerva, g — atmosphère.	kretaat (avit), v — se porter garant (pour).
amc'houloù, g — pénombre.	krouadelez, gg — création.
andor, g, l.-iou — abri.	kunuc'ha, v — gémir.
arnodenn, gg, l.-ou — expérience.	damhenvel, ag — presque semblable.
arouez, gg, l.-iou — signe, symbole.	damwenn, ag — blanchâtre.
arouezeler, g, l.-ien — symboliste.	danvezenn, gg, l.-ou — matière.
arouezelez, gg — symbolisme.	darbaradeg, gg, l.-ou — préparatifs.
arouezzia, v — marquer, symboliser.	desav, v — éllever, éduquer (un enfant).
arvest, g, l.-ou — tableau (d'une pièce de théâtre).	dibr, g, l.-ou — selle.
arvester, g, l.-ien — spectateur.	dibra, v — seller.
asoupa, v — trébûcher.	diduell, gg, l.-ou — amusement.
awen, gg — inspiration (poétique).	died, g, l.-ou — breuvage, boisson.
bac'h, gg — prison.	digenez, ag — solidaire, peu fréquenté.
banell, gg, l.-ou — ruelle, venelle.	diheson, ag — discordant.
barzoneg, gg, l.-ou — poème.	dihuedi, v — amuser, distraire.
berz, g, l.-iou — succès — ober berz : réussir.	dic'hloaz, ag — sans blessure, indemne.
bod, g — refuge, asile.	dic'houina, v — dégainer.
boemus, ag — ravissant, charmant.	dic'houli, ag — sans plaie, indemne.
buruteller, g, l.-ien — critique.	dilenn, v — choisir.
kabac'h, ag — cassé par l'âge.	diraez, v — atteindre.
kad, gg, l.-ou — combat, bataille.	divadez, ag — non baptisé, infidèle.
kadour, g, l.-ien — guerrier.	divac'ha, v — délivrer (de prison).
kehela, v — adorer, vénérer.	dizarempred, ag — solitaire, non fréquenté.
kened, gg — beauté.	dourenn-drenk, gg, l. dourennou-trenk — acide.
kenedek, ag — beau.	dremmwel, g, l.-iou — horizon.
kengarantez, gg — sympathie.	drouin, g, l.-ou — havresac.
kensonerez, g — harmonie.	efedus, ag — efficace.
kentr, gg, l.-ou — épervier.	ec'hoaza, v — faire la sieste.
kerc'heiz, gg, l.-ed — héron.	emwel, g, l.-iou — entrevue.
kerseenn, gg, l.-ou — désappointement.	emziviz, g, l.-ou — conversation, entretien.
kevrinek, ag — mystique.	enaou — war enaou — allumé,
kigenn, gg, l.-ou — muscle.	enklask, g, l.-ou — enquête, recherche.
	enebenn, gg, l.-ou — page d'un livre).
	erer, g, l.-ed — aigle.
	feur, g, l.-iou — marché, traité — er feur-ze : sous ce rapport.
	flec'h , pluriel de floc'h .

Ar c'hoad-engravadur-man a oa bet moulet war an tu enep e diweza niverenn GWALARN. Advoulet eo bet aman da veza distaget ha pegelet war an tu reiz.

floc'h, g, l.-ed, floc'h — écuyer, page.

frealzi, v — consoler.

from, g, l.-ou — émotion.

froma, v — émouvoir.

geiza, v — gazouiller.

goariva, gg, l.-ou — théâtre.

goskor, l — serviteurs, gens d'une maison.

gouesti, g, l.-ou — otage.

gouestla, v — promettre — **an Douar Gouestlet** : la Terre Promise.

goulennata, v — interroger.

govel, gg, l.-iou — forge.

gwagenna, v — onduler, ondoyer.

gwentpoz, g — arrêt dans le vent.

gwestenn, gg, l.-ou — bride — **rei gwestenn d'e varc'h** : rendre la bride à son cheval.

gwitibunan, rv — tous sans exception.

henaour, g, l.-ien — ancien (d'un peuple, d'une tribu).

hengoun, g, l.-iou — tradition.

hent-keo, g, l. **hentou-keo** — tunnel.

henveladur, g, l.-iou — imitation.

heolienn, gg, l.-ou — clairière.

hesk — eur ouerenn aet da hesk : un ruisseau tari.

hiliber, as — corme.

hiliberenn, gg, l.-ed — cormier.

hoalus, ag — charmant.

hudur, ag — obscène.

ijinek, ag — génial, de talent.

ijinour-kaer, g, l. **ijinourien-gaer** — artiste.

izelvrôeg, g — langue néerlandaise.

jelkenn, gg, l.-ou — morceau (de pain, de viande, etc.).

lec'h-livaduriou, l — décors (de théâtre).

leurenn, gg, l.-ou — scène (de théâtre).

levezon, gg — influence.

lid-kanv, g, l. **lidou-kanv** — fête, cérémonie funèbre.

linennekaat, v — styliser.

luc'hskeudenn, gg, l.-ou — photographie.

meiza, **meizout**, v — comprendre.

melengen, ag — à la peau jaune.

merzout, v. — apercevoir.

meuriad, g, l.-ou — tribu.

milbin, ag — agile.

neved, g, l.-ou — sanctuaire.

ourouler, g, l.-iou — clochette.

padell, gg, l.-ou — roche plate.

pas-inkane, g — amble.

pratell, gg, l.-ou — tonnelle.

Reustl-Meur, g — Chaos.

rizenn, gg, l.-ou — corniche.

sanailh, gg, l.-ou — grenier, galetas.

skinadeg, gg — rayonnement.

skinus, ag — rayonnant.

steuenn, gg, l.-ou — chaîne d'étoffe) ; intrigue (d'une pièce de théâtre).

steui, v — tramer (figuré).

steuzia, v — disparafstre.

strebotti, v — trébûcher.

strobineffour, g, l.-ien — enchanteur, magicien.

stronsadenn, gg, l.-ou — secousse.

taboulinadeg, gg, l.-ou — roulement de tambour.

taol-micher, g, l. **taoliou-micher** — chef-d'œuvre.

testen, g, l.-ou — sujet.

teuzlestr, g, l. **teuzlistri** — creuset.

torc'houenia, v — se vautrer.

tornaod, g, l.-ou — falaise.

trivliadenn, gg, l.-ou — sensation, émotion.

tro-vicher, gg, l. **troiou-micher** — procédé.

uhelenn, gg, l.-ou — haute terre, plateau.

uloc'h, g — poussière.